

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Saana Suomela

Näkökulmia maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisista suhteista varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyö
Syksy 2025
Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Saana Suomela

Työn nimi alaotsikoineen: Näkökulmia maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisista suhteista varhaiskasvatuksessa

Ohjaaja: Virpi Nikkola

Vuosi: 2025

Sivumäärä: 41

Liitteiden lukumäärä: 3

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuulla sekä varhaiskasvattajien että maahanmuuttajataustaisten lasten ajatuksia ja kokemuksia liittyen maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisiin suhteisiin varhaiskasvatuksessa. Tämän lisäksi tarkoituksena oli kuulla varhaiskasvattajien ajatuksia ja kokemuksia liittyen monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön yhteistyötahona toimi Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatusyksikkö.

Teoriaosuudessa käsiteltiin monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta varhaiskasvatuksessa sekä lasten sosiaalisia suhteita varhaiskasvatuksessa. Teoriaosuudessa käsiteltiin myös varhaiskasvattajien valmiutta monikielisessä ja -kulttuurisessa varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineistonkeruumenetelmänä toimi teemahaastattelu. Haastattelut pidettiin parihaastatteluina. Aineisto kerättiin syksyllä 2025, minkä jälkeen se analysoitiin hyödyntämällä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia.

Tutkimuksen tulosten mukaan varhaiskasvatuksessa olevien lasten välinen yhteinen kieli ja toisen ymmärtäminen vaikuttaa vahvasti sosiaalisiin suhteisiin ja niiden syntymiseen sekä syventymiseen. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että varhaiskasvattajilla on iso merkitys maahanmuuttajataustaisen lapsen sosiaalisten suhteiden syntymisessä ja syventymisessä, koska he auttavat maahanmuuttajataustaisia lapsia pääsemään mukaan muiden lasten leikkiin ja pitämään leikkiä yllä lasten välisestä kielimuurista huolimatta. Tutkimuksen tulosten perusteella isoimpana haasteena pidetäänkin lapsilähtöisen leikin mahdollistumista eri kieltä puhuvien lasten välillä. Haasteena koetaan myös kaikkien kulttuurien huomioon otto varhaiskasvatuksessa. Vaikka monikielisyys- ja kulttuurisuus tuo haastetta varhaiskasvatuksen arkeen, pidetään sitä kuitenkin varhaiskasvattajien mukaan rikkautena.

¹ Asiasanat: maahanmuuttajatausta, sosiaaliset suhteet, varhaiskasvatus, monikulttuurisuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of Social Services

Author/s: Saana Suomela

Title of thesis: Perspectives on social relations of children with an immigrant background in early childhood education and care

Supervisor(s): Virpi Nikkola

Year: 2025

Number of pages: 41

Number of appendices: 3

The purpose of this thesis was to consult early childhood educators and children with immigrant background about their thoughts and experiences on social relations of children with immigrant background in early childhood education and care. In addition to this, the purpose was to consult early childhood educators' thoughts and experiences about multilingualism and multiculturalism in early childhood education and care. This thesis was created in collaboration with the early childhood education and care unit in the city of Seinäjoki.

The theoretical framework addressed multilingualism and multiculturalism in early childhood education and care along with social relations of children in early childhood education and care. Furthermore, the theoretical part discusses early childhood educators' ability to face multilingualism and multiculturalism in early childhood education and care. This thesis was carried out as a qualitative study, and the data was collected through semi-structured interviews. The interviews were held as group interviews. The data was collected in autumn 2025 and analyzed with theory-guided content analysis.

The results showed that shared language between children and understanding of others heavily impact on social relations of children with immigrant background. The results also indicated that early childhood educators help children with immigrant background to play with other children despite their language barrier. According to the results, early childhood educators think that the biggest challenge for them was child-centered play between children who speak different languages. Another challenge for early childhood educators was how to teach about all cultures in early childhood education and care. Even though multilingualism and multiculturalism bring challenges, it is seen as a positive thing in early childhood education and care.

¹ Keywords: immigrant background, social relations, early childhood education and care, multiculturalism

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	5
2 MONIKULTTUURISUUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	7
2.1 Käsitteestä maahanmuuttajataustainen lapsi	7
2.2 Kulttuurinen moninaisuus	8
2.3 Kielten moninaisuus	9
2.4 Varhaiskasvattajien valmius monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa.....	10
3 LASTEN SOSIAALISET SUHTEET VARHAISKASVATUKSESSA.....	13
3.1 Lasten väliset sosiaaliset suhteet	13
3.2 Kielimuuri ja sen vaikutus varhaiskasvatuksessa	14
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	17
4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	17
4.2 Yhteistyötaho ja haastateltavat.....	17
4.3 Laadullinen tutkimusmenetelmä	18
4.4 Aineiston kerääminen	19
4.5 Aineiston analysointi.....	20
4.6 Eettisyys ja luotettavuus	21
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
5.1 Maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet	24
5.2 Kielimuurin vaikutus varhaiskasvatuksessa	26
5.3 Monikielisyys ja -kulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	28
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7 POHDINTA.....	34
LÄHTEET	37
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Monikielisyys ja -kulttuurisuus näkyvät nykypäivänä vahvasti suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Tähän on vaikuttanut maahanmuuttajien ja sitä myöden myös vieraskielisten määrä Suomessa. Maahanmuuttajien määrä Suomessa on ollut kasvussa ja on siksi ollut ennätyksellisen suuri, koska vuonna 2023 Suomeen oli muuttanut yhteensä 71 918 ihmistä (Tilastokeskus, 2024). Maahanmuuttajien kasvava määrä on näkynyt myös varhaiskasvatuksessa, koska samana vuonna varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on ollut 10 300 ukrainalaista (Opetushallitus, 2023). Myös vieraskielisten ihmisten, eli ihmisten, jotka puhuvat jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään, määrä on kasvanut paljon viime vuosina. Vuonna 2024 vieraskielisiä oli Suomessa yli 600 000 (Tilastokeskus, 2025a).

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten määrä näkyy varhaiskasvatuksessa ja siten myös varhaiskasvatuksen arjessa. Tästä syystä monikielisyys ja -kulttuurisuus otetaan varhaiskasvatuksessa vahvasti huomioon, koska esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa käsitellään erikseen ja monipuolisesti aiheita liittyen kieleen ja kulttuuriin sekä niiden moninaisuuteen (Opetushallitus, 2022). Varhaiskasvatuksella on suuri merkitys maahanmuuttajataustaiselle lapselle, koska se vaikuttaa vahvasti esimerkiksi heidän kotoutumiseensa. Varhaiskasvatus on maahanmuuttajataustaiselle lapselle myös siksi merkityksellistä, koska se vaikuttaa positiivisesti maahanmuuttajataustaisen lapsen koulunkäyntiin (Ahtiainen ym., 2020, s. 30–31).

Kiinnostukseni monikieliseen ja -kulttuuriseen varhaiskasvatukseen sekä maahanmuuttajataustaisten lasten sopeutumiseen suomalaiseen päiväkotiin heräsi opintojeni aikana. Kiinnostus heräsi varhaiskasvatuksessa tekemäni harjoittelun myötä, koska kyseisessä varhaiskasvatuksessa oli suhteellisen paljon maahanmuuttajataustaisia lapsia. Aihe on myös siksi kiinnostava, koska Suomeen on muuttanut viime vuosien aikana paljon maahanmuuttajia ja vieraskielisten määrä on kasvanut. Tämä seikka tekee opinnäytetyöstäni ajankohtaisen ja siksi myös tärkeän.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyö käsittelee maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisia suhteita varhaiskasvatuksessa sekä tuo esille varhaiskasvattajien näkemyksiä liittyen monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli siis kuulla sekä varhaiskasvattajia että maahanmuuttajataustaisia lapsia ja heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan liittyen maahanmuuttajataustaisten

lasten sosiaalisiin suhteisiin varhaiskasvatuksessa. Tämän lisäksi tavoitteena oli kuulla etenkin varhaiskasvattajien ajatuksia ja kokemuksia liittyen monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa. Nämä asiat päätyivät tavoitteikseni, koska monikielisyys ja -kulttuurisuus näkyvät varhaiskasvatuksessa nykyään niin vahvasti ja vaikuttaa samalla myös maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisiin suhteisiin. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää nimenomaan kuulla tutkittavana olevaa (Juuti & Puusa, 2020, s. 14), minkä vuoksi se oli tärkeää myös tässä opinnäytetyössä. Tässä opinnäytetyössä varhaiskasvattajia ja maahanmuuttajataustaisia lapsia kuultiin haastattelujen avulla. Yhteistyötahona toiminut varhaiskasvatusyksikkö Seinäjoen kaupungissa mahdollisti näiden haastattelujen toteutumisen ja samalla sekä varhaiskasvattajien että maahanmuuttajataustaisten lasten kuulemisen.

2 MONIKULTTUURISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

2.1 Käsitteestä maahanmuuttajataustainen lapsi

Maahanmuuttajataustaisella tarkoitetaan sellaista henkilöä, jonka molemmat vanhemmat tai toinen vanhempi on syntynyt muualla kuin Suomessa (Parry & Salmi, 2021). Samanlaista määritelmää käytetään myös käsitteelle ulkomaalaistaustainen, jonka perusteella henkilön vanhemmat tai toinen heistä on syntynyt ulkomailla, mutta henkilö itse on syntynyt Suomessa tai ulkomailla, ja voi olla Suomen tai jonkun muun maan kansalainen (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), 2023). On myös olemassa käsite maahanmuuttanut, joka tarkoittaa yleisesti henkilöä, joka on muuttanut jostain muusta maasta Suomeen.

Eerola-Pennanen (2022a, s. 243) tuo esiin, kuinka maahanmuuttajataustaisista lapsista käytetään usein nimitystä kaksikielinen lapsi. Hänen mukaansa ilmeisesti halutaan välttää sitä, että puhuttaisiin maahanmuuttajataustaisen lapsen etnisestä taustasta ja luodaan samalla käsitys siitä, että maahanmuuttajataustainen lapsi elää kahden kulttuurin välissä. Kun ihminen tuntee olevansa osa jotakin kulttuuriryhmää, vaikuttaa se Paavolan ja Talibin (2010, s. 62) mukaan myös ihmisen identiteettiin, tarkemmin sanottuna sosiaaliseen identiteettiin. He toteavat, että esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset saattavat kokea, että heidän sosiaaliseen identiteettiinsä kuuluu sekä heidän alkuperäiskulttuuriinsa että uuteen kulttuuriin. Vuorovaikutuksen ja havainnoinnin avulla saadaan tarvittaessa selville, minkä lapsi kokee identiteetiksensä (Monimuotoiset perheet -verkosto, 2024, s. 25). Eerola-Pennanen (2022a, s. 246) toteaa, että kun lapsi elää samanaikaisesti kahdessa kulttuurissa, antaa se hänelle vapautta oman identiteettinsä määrittelyssä. Hänen mukaansa tällä voi olla myöhemmin vaikutusta esimerkiksi työelämässä. Eerola-Pennanen (2022b, s. 239) mukaan maahanmuuttajataustaisten lasten pitäisi antaa kasvaa sekä oman kulttuurinsa että suomalaisen kulttuurin edustajaksi.

Maahanmuuttajataustaiset lapset ovat Arvolan ym. (2017, s. 164) mukaan jakautuneet epätasaisesti ympäri Suomen varhaiskasvatusryhmiä, koska joillakin paikkakunnilla maahanmuuttajataustaisia lapsia oli paljon ja joissain taas vähän. Tällä jakaumalla voi olla vaikutusta koutoutumisessa tai uuden kielen omaksumisessa. Sen on ainakin nähty aiheuttavan haastetta koulumaailmassa, koska Desméen ja Cebotarin (2023, s. 1471) tutkimuksessa samassa luokassa oli ollut niin paljon maahanmuuttajataustaisia samaa kieltä puhuvia oppilaita, jotka

kommunikoivat keskenään äidinkielellään, että se aiheutti haastetta opetella uutta valtaväestön kieltä.

2.2 Kulttuurinen moninaisuus

Kulttuurista moninaisuutta arvostetaan varhaiskasvatuksessa ja siksi sen nähdään vahvistavan entisestään varhaiskasvatusta ja sen yhteisöä (Opetushallitus, 2022). Varhaiskasvatukseen kuuluu nykyään vahvasti se, että lapsille opetetaan asioita muista kulttuureista (Opetushallitus, 2022). Paavola ja Talib (2010, s. 67) nostavat esiin, että on tärkeää puhua esimerkiksi maahanmuuttajataustaisen kulttuurista tai perhetaustasta avoimesti. Jos lapsen kulttuuri jätetään kokonaan huomiotta, voi se heidän mukaansa vaikuttaa lapsen tapaan nähdä oma taustansa ja voi vaikuttaa jopa hänen käyttökseen negatiivisella tavalla. Arvolan ym. (2024, s. 109) mukaan joillakin maahanmuuttajataustaisilla lapsilla on todettu näkyvän enemmän epätoivottua käyttäytymistä. Kuitenkaan Arvolan ym. (2017, s. 165) mukaan tämä ei ole yleistä kaikkien maahanmuuttajataustaisten lasten kohdalla, koska he eivät tutkimuksessaan huomanneet sen erikoisempia eroja maahanmuuttajataustaisten ja suomalaisten lasten välillä tunteiden hallinnan ja käyttäytymisen suhteen.

Singer ja de Haan (2011, s. 98) tuovat esille tuloksia, joista ilmenee, että monikulttuurinen varhaiskasvatus antaa lapsille mahdollisuuden opettavaan yhteiseen leikkiin eri kulttuuria edustavien lasten kanssa. Kivijärven (2022, s. 257) mukaan varhaiskasvatustilanteen lapsen kotoutuminen lähtee käyntiin jo varhaiskasvatuksessa. Karoly ja Gonzalez (2011, s. 82) jatkavat, että varhaiskasvatus auttaa maahanmuuttajataustaisia lapsia pääsemään sisälle mahdollisesti kotoa poikkeavaan sosiokulttuuriseen ympäristöön, jonka ansiosta he oppivat jo aikaisessa vaiheessa varhaiskasvatuksessa esiintyvistä normeista liittyen muun muassa leikkiin ja sääntöihin. Kivijärven (2022, s. 257) mukaan kotoutumisessa onkin kyse siitä, että esimerkiksi Suomeen muuttaessa maahanmuuttaja kerää itselleen sellaista tietoa Suomesta ja sen kulttuurista, että hän pärjää suomalaisessa yhteiskunnassa. Hän vielä huomauttaa, että vaikka kotoutumisessa pyritään omaksumaan uuden maan kulttuuria, kuuluu kotoutumisprosessiin myös se, että omasta kulttuurista ja äidinkielestä pidetään kiinni.

Kulttuurinen moninaisuus voi kuitenkin olla joillekin suomalaisille lapsille yllättävä tai uusi asia. Muun muassa ulkonäölliset, kielelliset tai kulttuuriset erot voivat aiheuttaa syrjintää tai kiusaamista, jolloin erilaista lasta ei oteta yhtä avoimin mielin mukaan leikkiin (Eerola-

Pennanen, 2022a, s. 245). Eerola-Pennanen ym. (2022, s. 200) mukaan varhaiskasvatusikäiset tekevät havaintoja ympärillään olevista ihmisistä esimerkiksi liittyen ulkonäköön, kulttuureihin ja niiden välisiin eroavaisuuksiin sekä ihmisten tapaan kohdella maahanmuuttajataustaisia ihmisiä. Maahanmuuttajataustainen lapsi huomaa, jos hänen läheisiinsä reagoidaan jollain poikkeavalla tavalla (Monimuotoiset perheet -verkosto, 2024, s. 26). Eerola-Pennanen (2022b, s. 233–234) mukaan on tärkeää antaa lapsille vapaus kysyä ja ihmetellä asioita ääneen, jotta niistä voidaan keskustella yhdessä. Hänen mukaansa tällainen keskustelu, jossa kuunnellaan, arvioidaan ja perustellaan omia näkökulmia kasvattaa yhteenkuuluvuuden tunnetta lapsiryhmässä. Kun lapsi tuntee kuuluvansa johonkin ryhmään ja kokee myönteisiä vuorovaikutustilanteita sekä lasten että aikuisten kanssa, tukee se myös hänen kotoutumistaan (Kivijärvi, 2022, s. 260).

2.3 Kielten moninaisuus

Suomi toisena kielenä eli S2-opetus kuuluu osaksi varhaiskasvatusta, jota tarjotaan sellaisille lapsille, joiden äidinkieli ei ole suomi (Halme & Vataja, 2011, s. 22). Varhaiskasvatuksessa on tarkoitus kasvattaa lapsen vuorovaikutustaitoja ja pitää huoli siitä, että lapsi saa pitkäaikaisia suhteita muiden lasten ja myös aikuisten kanssa (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Uusien toimien esityksien ansioista on pyritty siihen, että varhaiskasvatuksen opettajat saisivat koulutusta (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2019, s. 19). Tämä mahdollistaisi sen, että he voisivat toimia S2-opettajina. Kivijärven (2022, s. 259) mukaan varhaiskasvattajien olisi aina hyvä kiinnittää huomiota suunnitellessaan toimintaa, kuinka esimerkiksi S2-lapset hyötyisivät siitä ja kuinka ohjaustilanne auttaisi heitä oppimaan suomen kieltä. Tarkoituksena olisi siis tukea lapsen taitoa ymmärtää muita ja taitoa itsensä ilmaisemiseen, koska näillä kaikilla on merkitystä lapsen identiteetin kehittämisessä (Opetushallitus, 2022).

Monikulttuurisessa suomalaisessa varhaiskasvatuksessa esiintyy myös muita kieliä kuin suomen kieli, kuten venäjä, arabia ja somali (Tilastokeskus, 2025b). Halmen ja Vatajan (2011, s. 22) mukaan etenkin pienet lapset käyttävät aluksi paljon omaa äidinkieltään, jos se on jokin muu kuin suomi. He muistuttavat, että sillä on merkitystä, koska maahanmuuttajataustainen lapsi on tullut Suomeen ja kuinka kauan hän on ollut Suomessa. He tuovat esiin, että alle 6-vuotias lapsi voisi oppia puhumaan suomen kieltä yhtä hyvin kuin suomalainen. Eerola-Pennanen (2022a, s. 244–245) huomauttaa, että maahanmuuttajataustaisten lasten on helpompi päästä osaksi sellaista varhaiskasvatusta, jossa on lapsi, joka puhuu samaa kieltä kuin hän.

Tätä huomautusta tukee myös yksi varhaiskasvatuksen oppimisen alueista eli ”kielten rikas maailma” (Opetushallitus, 2022). Se pitää sisällään huomion siitä, että kielen avulla lapsella on mahdollisuus muun muassa päästä osaksi erilaisiin tilanteisiin.

On olemassa myös muuta kuin puheen avulla tuotettua vuorovaikutusta, kuten viittomakieli tai kuvien avulla kommunikointi (Malinen, 2019, s. 17). Arvola ym. (2024, s. 111) kannustavat myös varhaiskasvattajia hyödyntämään erilaisia kieltä tukevia keinoja varhaiskasvatuksen arjessa, kuten kuvia, viittomia tai vaikkapa taidetta. Eri kieltä puhuvien lasten on todettu käyttävän esimerkiksi käsiään tai piirroksia kielen tukena, jotta viesti varmasti välittyy myös toiselle osapuolelle, kun kieli ei ole sama (Papandreou & Dragouni, 2022, s. 284–287). Arvolan ym. (2017, s. 167) mukaan maahanmuuttajataustaisilla lapsilla suomenkielentaito on kuitenkin heikompi kuin suomalaislapsilla, joten he tarvitsevat enemmän apua ja ohjausta varhaiskasvattajilta. He lisäävät, että tämä on sellainen asia, mikä myös varhaiskasvattajien täytyy osata huomata. Young (2024, s. 369) kuitenkin pohtii varhaiskasvattajien kykyjä ja mahdollisuuksia maahanmuuttajataustaisten lasten kielen tukemisessa, koska samalla täytyy ottaa huomioon myös valtaväestön kieli ja sen tukeminen.

2.4 Varhaiskasvattajien valmius monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa

Yhdysvalloissa on tehty tutkimus, jossa Strekalova-Hughes ja Wang (2017) ovat tutkineet kahden naisen monikulttuurillisia kokemuksia ja kuinka ne ovat vaikuttaneet heidän opetukseensa. Heidän (s. 74) tulostensa perusteella opettajan motivaatiolla kohdata eri kulttuureista tulleita ihmisiä voi olla vaikutusta työskentelyyn. Lisäksi Arvola ym. (2025, s. 26) tuovat julki artikkelissaan, kuinka työntekijän asenne ja taito mukautua haastaviin tilanteisiin vaikuttaa myös. Strekalova-Hughesin ja Wangin (2017, s. 74) mukaan toisella tutkimukseen osallistujista oli ollut motivaatiota kohdata eri kulttuureista tulleita ihmisiä, mikä näyttäytyi muun muassa kulttuurit huomioivalla toiminnalla luokkahuoneessa. Myös Paavola ja Talib (2010, s. 75) ottavat kantaa ammattilaisten valmiuteen. He nostavat esille asian, että etenkin haastavimmissa tilanteissa ammattilaisen eettinen näkökulma saattaa nousta vahvastikin esille ja voi vaikuttaa esimerkiksi tapaan ratkaista konfliktitilanteita.

Vahvaa malliesimerkkiä eri kulttuurien opettamisesta odotetaan tapahtuvan aikuisilta (Opetushallitus, 2022). On tärkeää, että aikuiset tiedostavat, millaista esimerkkiä he antavat lapsille. Tämä siksi, koska sillä voi Singerin ja de Haanin (2011, s. 98) mukaan olla myöhemmin

vaikutusta lapsen joko huonoon tai hyvään kulttuurilliseen näkemykseen itsestään. Tämän vuoksi olisikin tärkeää, että varhaiskasvattajat muuttaisivat mahdollisia ennakkoluuloisia asenteitaan (Honko & Mustonen, 2021, s. 37), jos sille on tarvetta. Malinen (2019, s. 21) toteaa, että maahanmuuttajataustaisen lapsen kulttuurin tuottamien ennakkokäsitysten sijaan varhaiskasvattajien olisi tärkeää nähdä kaikki maahanmuuttajataustaiset lapset sekä heidän perheensä yksilöinä. Strekalova-Hughes ja Wang (2017, s. 74) tuovat esille, että toinen heidän tutkimukseensa osallistuneista oli kokenut vaikeuksia kohdata maahanmuuttajataustaisia vähäisen motivaation vuoksi. Eerola-Pennasen (2022b, s. 239) mukaan maahanmuuttajataustaisten lasten kulttuuria ja historiaa kuuluu kunnioittaa ja olisi tärkeää, että tunne välittyisi aidosti lapsille.

Eri kulttuurien lisäksi varhaiskasvattajien on myös tiedostettava varhaiskasvatuksessa esiintyvät eri kielet. Halmen ja Vatajan (2011, s. 22) mukaan on tärkeää, että varhaiskasvattajat kiinnittäisivät huomiota siihen, miten esimerkiksi maahanmuuttajataustainen osaa suomen kieltä sen sijaan, että huomio kiinnitettäisiin siihen, mitä lapsi ei osaa. Malisen (2019, s. 177) mukaan lapsen opetellessa uutta kieltä hän voi hyödyntää luovaa kielenkäyttöä ja esimerkiksi keksiä uuden sanan jollekin asialle, jos ei muista oikeaa sanaa. Hänen mukaansa lapsen keksimässä korvaavassa sanassa voi sekoittua lapsen oma äidinkieli ja kieli, jota hän opettelee. Myös Kivijärvi (2022, s. 255) toteaa, että kun lapsen kehitystä tuetaan positiivisella tavalla, auttaa se lasta näkemään oman taustansa arvokkaana ja osaa näin myös hyväksyä sen. Tässä tapauksessa on hyvä muistaa, että myös muuta kuin puhuttua lapsen tuottamaa vuorovaikutusta voi myös kehua. Maahanmuuttajataustainen lapsi, joka ei osaa esimerkiksi suomen kieltä vielä kunnolla, voi kokea turhautumisen tai huonommuuden tunteita (Arvola ym., 2024, s. 111).

Youngin (2024, s. 371) mukaan varhaiskasvattajille ei tarjota tarpeeksi koulutusta ja tukea liittyen monikulttuurisuuteen. Hän lisää, että varhaiskasvattajille ei myöskään anneta keinoja kuinka toimia haastavissa kieleen tai kulttuuriin liittyvissä tilanteissa. Young jatkaa, että tämän vuoksi varhaiskasvattajien on mahdotonta selvittää tilanteita kaikille sopivalla tavalla. Youngin (2024, s. 371) mukaan monikulttuurisuuteen liittyvästä koulutuksesta olisi hyötyä sekä maahanmuuttajataustaisille lapsille ja heidän perheilleen sekä itse varhaiskasvattajille ja muutenkin varhaiskasvatuksen yhteisölle. Jotta sovitut säännökset varhaiskasvatuksen monikulttuurisuuden huomioista toteutuisivat käytännössä, tarvitsevat varhaiskasvatuksen työntekijät tukea ja koulutusta siihen liittyen (Young, 2024, s. 371). Damery ym. (2023) myös

toteavat, että vaikka koulutusta monikulttuurisuuteen liittyen tarjotaan, se on valitettavan usein liian puutteellista. Honkon ja Mustosen (2021, s. 33) mukaan varhaiskasvattajat toivisivatkin lisää tietoa sekä konkreettisia keinoja ja ohjeita liittyen varhaiskasvatuksessa esiintyvään monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen. Heidän mukaansa tietoa toivotaan esimerkiksi lasten kulttuurista tarkemmin ja enemmän keinoja opettaa valtaväestön kieltä maahanmuuttajataustaisille lapsille. Jahreien (2023) haastattelemat varhaiskasvattajat ovat kuitenkin sitä mieltä, että myös maahanmuuttajataustaisten lasten vanhempien tulisi myös osallistua heidän lapsensa valtaväestön kielen kehityksen tukemiseen.

3 LASTEN SOSIAALISET SUHTEET VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Lasten väliset sosiaaliset suhteet

Sosiaalisilla suhteilla tarkoitetaan Ahokkaan (2014) mukaan joko kahden tai useamman yksilön välistä yhteyttä. Hän jatkaa, että sosiaalisissa suhteissa molemmat osapuolet tai kaikki osapuolet tiedostavat, että heidän käyttäytymisellään on vaikutusta muiden emootioihin, ajatuksiin ja toimintaan. Jantusen ym. (2019, s. 216) mukaan tämän tyyllisiä taitoja harjoitellaan erilaisissa leikeissä, kuten roolileikeissä. Koivula (2024, s. 75) toteaa, että leikillä on iso rooli lapsen sosiaalisten suhteiden ja myös sosiaalisten taitojen kehittämisessä. Halme ja Vataja (2011, s. 89) toteavat, että leikillä on suuri merkitys lapsen kielen kehityksessä, osallisuudessa ja sosiaalisissa taidoissa. Heidän mukaansa lasten välinen leikki on syvällisempää ja pitkäkestoisempaa, jos kaikki leikkijät puhuvat samaa kieltä.

Eerola-Pennanen (2022b, s. 236) muistuttaa, että varhaiskasvatuksessa sillä on merkitystä sosiaalisten suhteiden kannalta, osaako maahanmuuttajataustainen lapsi puhua hyvin valtakieltä, kuten suomea, vai ei. Hän toteaa, että jos maahanmuuttajataustaisella lapsella on hyvä suomen kielen taito, voi hän liittyä ryhmän sosiaalisiin tilanteisiin yhtä helposti kuin suomalaiset lapset. Arvolan ym. (2017, s. 167) mukaan maahanmuuttajataustaisilla lapsilla on todettu olevan vähän enemmän haasteita aloitteiden teossa. Arvola ym. (2024, s. 110) toteavat, että lapsen aktiivisuudella on vaikutusta siihen kuinka luontevasti leikkiin liittyminen onnistuu. Koivulan (2024, s. 81–82) mukaan lapsen sosiaaliset taidot vaikuttavat myös siihen kuinka hän osaa liittyä jo olemassa olevaan leikkiin mukaan.

Lapsella on taipumusta leikkiä mieluiten sellaisen lapsen kanssa, joka puhuu samaa kieltä kuin hän (Halme & Vataja, 2011, s. 18). Eerola-Pennanen (2022a, s. 244) perustelee asiaa esimerkiksi siten, että kun lapsilla on sama kieli, on heillä yhdessä leikkimisen lisäksi mahdollisuus jakaa salaisuuksia ja neuvotella keskenään erilaisista asioista. Tätä ei tapahdu pelkästään suomenkielisten lasten kesken, vaan Papandreoun ja Dragounin (2022, s. 280) mukaan näin voi tapahtua myös maahanmuuttajataustaisten lasten kesken, joilla on yhteinen kieli. Heino (2019, s. 223) vielä lisää, että lapset esittävät leikin aikana usein ehdottelevia kysymyksiä ikään kuin pohtien ääneen, mitä leikissä voisi tapahtua seuraavaksi. Koivulan (2024, s. 77) mukaan esimerkiksi juuri tällaiset lasten väliset leikit ja muu yhteinen tekeminen voivat mahdollistaa syvällisempienkin suhteiden syntymisen. Hän jatkaa, että tämä voi myöhemmin

vaikuttaa muun muassa leikin sujuvuuteen, kun osapuolet tuntevat toisensa. Kun ryhmään tulee uusi lapsi, voi leikki auttaa häntä myös ryhmään liittymisen prosessissa (Haapsalo ym., 2016, s. 28). Wang ym. (2018, s. 274) kuitenkin tuovat esille, että vuorovaikutus on heidän tutkimuksensa mukaan vilkkaampaa esimerkiksi yhteisen leikin tai muun puuhan aikana, jos lasten välillä on tasoltaan syvä ystävyys-suhte.

Leikki voi tapahtua myös sellaisten lasten välillä, jotka eivät puhu samaa kieltä. Näin on esimerkiksi Papandreoun ja Dragounin (2022, s. 281) Kreikassa toteutetussa tutkimuksessa, jossa he kertovat havaitusta keskustelusta, jossa kaksi tyttöä leikkivät muovailuvahalla. Toisen lapsista puhuu sujuvasti kreikkaa ja toisella on vielä vaikeuksia kyseisessä kielessä. Heidän havaitsemastaan keskustelusta käy ilmi kielimuurin tuottamat haasteet leikissä. Lapsi, joka ei osaa vielä täysin kreikan kieltä yrittää ehdottaa toiselle lapselle, mitä he voisivat muovailuvahasta tehdä. Lapsi ei kuitenkaan muista kyseistä sanaa kreikaksi, joten hän toistaa sen omalla äidinkielellään, mitä taas kreikkaa puhuva lapsi ei ymmärrä. Lopulta lapsi, joka ei osaa kreikkaa, muotoilee muovailuvahasta sen sanan, mitä yritti kertoa omalla äidinkielellään. Näin lapset pääsevät yhteisymmärrykseen alun vaikeuksista huolimatta. Tämä antaa mahdollisuuden ymmärtää, että kommunikointi voi tapahtua myös muuten kuin puheen välityksellä. Eerola-Pennanen (2022a, s. 245) lisää, että jos maahanmuuttajataustaisella lapsella on hyvät sosiaaliset taidot, voi leikkiminen tai muu yhdessä tekeminen muiden lasten kanssa onnistua helpostikin, vaikka lapset puhuisivat eri kieltä.

3.2 Kielimuuri ja sen vaikutus varhaiskasvatuksessa

Kielimuurin vaikutusta voidaan Honkon ja Mustosen (2021, s. 34) mukaan nähdä lapsen tavoissa toimia eri tilanteissa, kuten leikkiin pääsyssä ja siinä kuinka vuorovaikutus toimii muiden lasten kanssa. Papandreou ja Dragouni (2022, s. 281) kertovat tutkimustuloksissaan yleisimmistä havainnoista, joita huomasivat maahanmuuttajataustaisten lasten tekevän muun muassa pyrkiessään liittymään muiden lasten leikkiin. Heidän esimerkkiensä mukaan kielimuurin vuoksi lapsilla oli tapana matkia muita leikkijöitä ja tällä tavoin päästä mukaan leikkiin. He tuovat ilmi, että jos maahanmuuttajataustainen lapsi ei päässyt mukaan haluamaansa leikkiin, hän saattoi kuitenkin aktiivisesti tarkkailla leikkiä toisesta huoneesta. Papandreou ja Dragouni (2022, s. 282) tuovat esiin, että erikielisten lasten välinen kommunikointi sisältää esimerkiksi olkapään kosketusta, nyökyttelyä ja esineiden näyttämistä tai osoittamista. Wang ym. (2018, s. 265) tuovat esille tutkimustulokset, joista selviää, että vuorovaikutus on isossa

roolissa lasten välisissä leikeissä ja muissa yhteisissä puuhissa. Heidän mukaansa se näytetään esimerkiksi puheen kautta avun tarjoamisena tai keskustelun aloituksena.

Jos kielimuurin vuoksi esimerkiksi leikin aikana syntyy konfliktitilanteita, olisi Halmen ja Vatajan (2011, s. 90) mukaan erityisen tärkeää, että varhaiskasvattaja käsittelee tilanteen yhdessä siinä mukana olleiden lasten kanssa. Heidän mukaansa varhaiskasvattajilla on suuri rooli sen suhteen, että lasten välisistä leikeistä saataisiin syvällisempiä, etenkin jos kieli lasten välillä ei ole sama. He tarkoittavat tällä sitä, että lapset tarvitsisivat varhaiskasvattajan ohjaamista ja tukea leikin aikana. Haapsalo ym. (2016, s. 48) toteavat myös, että kun kasvattaja on mukana leikissä, voi hän omalla ohjaamisellaan vaikuttaa siihen, että konfliktitilanteita syntyy vähemmän lasten kesken. Heidän mukaansa varhaiskasvattajan osallistuminen leikkiin on lapsille merkityksellistä, koska silloin lapset ajattelevat, että saavat ikään kuin hyväksynnän leikkiinsä aikuiselta.

Eerola-Pennanen (2022a, s. 244) toteaa, että maahanmuuttajataustaisilla lapsilla on tapana olla avuksi sellaisille lapsille, jotka eivät vielä osaa niin sitä kieltä, mitä varhaiskasvatuksessa puhutaan, kuten suomen kieltä. Hän jatkaa, että näin tapahtuu etenkin sellaisten maahanmuuttajataustaisten lasten välillä, joilla on sama äidinkieli. Näin lapset auttavat toisiaan, jotta kukaan ei jäisi ulkopuolelle. Onhan lapsella kuitenkin varhaiskasvatuksessa oikeus osallisuuteen (Varhaiskasvatustalaki 540/2018), ja näin he pääsevät osaksi vertaisryhmäänsä. Maahanmuuttajataustaisen lapsen osallisuutta voidaan kasvattaa jatkuvan vuorovaikutuksen avulla, jota tapahtuu sekä lasten että aikuisten välillä (Arvola ym., 2024, s. 108). Foertschin ym. (2023) haastateltavat maahanmuuttajataustaiset lapset ovat todenneet, että ystävystyminen tai ylipäättään keskusteluiden aloittaminen ei-maahanmuuttaneiden kanssa on vaikeaa, koska yhteisiä kiinnostuksenkohteita tai muita samaistuttavia asioita ei ole paljon.

Halme ja Vataja (2011, s. 90) tuovat esiin, että maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka puhuvat samaa kieltä, täytyisi antaa mahdollisuus leikkiä omalla äidinkielellään, jotta he voivat jakaa tunteita keskenään. He kuitenkin myös toteavat, että maahanmuuttajataustaisia ja suomalaisia lapsia olisi hyvä kannustaa leikkimään myös keskenään, jotta heidän väliset sosiaaliset suhteensa paranisivat. Eerola-Pennanen (2022b, s. 237–238) tuo ilmi huomion, että suomalaiset lapset saattavat testata maahanmuuttajataustaisia lapsia ja heidän tietämystään suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä asioista kuten joulusta. Maahanmuuttajataustaisten lasten on Arvolan (2021, s. 58) väitteen mukaan todettu leikkivän vähemmän esimerkiksi roolileikkejä suomalaisiin lapsiin verrattuna. Arvolan ym. (2024, s. 114) mukaan yhteisen kielen puute

voi vaikeuttaa roolileikin leikkimistä. Kielen puutteen lisäksi kulttuurilliset erot esimerkiksi lastenohjelmien suhteen voi heidän mukaansa vaikuttaa roolileikkiin ja myös maahanmuuttajataustaisen lapsen kokemaan haasteeseen siitä, voiko hän liittyä leikkiin, jos ei pysty sisäistämään siinä olevia rooleja. Papandreou ja Dragouni (2022, s. 281) toteavat, että lapsi saattaa kuitenkin yrittää leikkiä samassa tilassa muiden leikkijöiden kanssa ja ikään kuin peilata heidän toimintaansa.

Yleensä tuodaan ilmi maahanmuuttajataustaisten lasten pulmia esimerkiksi leikkimisestä valtaväestön kieltä puhuvien lasten kanssa, mutta myös valtaväestön kieltä puhuvat lapset voivat kokea haasteita leikkiä maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa. Näin ovat todenneet Papandreu ja Dragouni (2022, s. 284), koska heidän tutkimustuloksissaan on ilmennyt kieli-muurin tuottamat ongelmat myös valtaväestön kieltä puhuvien lasten näkökulmasta. Heidän mukaansa lapset ovat esimerkiksi todenneet, että yhteinen tekeminen on haasteellista, koska toinen ei ymmärrä, mitä hänelle yrittää ehdottaa. Myös Foertschin ym. (2023) selvitysten mukaan maahanmuuttajataustaisten lisäksi ei-maahanmuuttaneet haluaisivat saada tietää esimerkiksi toisen kulttuurista. Heidän mukaansa tämä mahdollistaisi sosiaalisten suhteiden syntymisen, kasvun ja syventymisen eri kulttuureista tulleiden ja erikielisten ihmisten välillä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli saada pitämieni haastattelujen avulla esiin näkökulmia ja kokemuksia maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisista suhteista sekä varhaiskasvattajien että maahanmuuttajataustaisten lasten näkökulmasta. Tämän lisäksi tavoitteena oli kuulla etenkin varhaiskasvattajien ajatuksia ja kokemuksia liittyen monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa. Tutkimuskysymyksinäni toimivat seuraavat:

- Millaisia maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet ovat varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattajien ja lasten mukaan?
- Millaisia vaikutuksia kielimuurilla on maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisiin suhteisiin varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattajien ja lasten mukaan?
- Miten monikielisyys ja -kulttuurisuus koetaan varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattajien mukaan?

4.2 Yhteistyötaho ja haastateltavat

Yhteistyötahonani toimi Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatukseen kuuluva yksikkö. Olin itse henkilökohtaisesti yhteydessä kyseiseen varhaiskasvatukseen ja pyysin, että saisinko pitää opinnäytetyöhöni kuuluvat haastattelut heillä. Kyseinen varhaiskasvatusyksikkö oli halukas tekemään yhteistyötä kanssani syksyllä 2024, minkä ansiosta pystyin mainitsemaan asiasta jo opinnäytetyön suunnitelmassani. Olen ollut päiväkotiiin yhteydessä tasaisin väliajoin koko opinnäytetyöprosessin ajan, kertoen esimerkiksi tulevista haastatteluista ja koska mahdollisesti olisin tulossa niitä pitämään. Olin alun perin suunnitellut pitäväni haastattelut jo keväällä 2025, mutta en ollut siihen mennessä saanut suunniteltua haastattelurunkoa, joten haastattelut siirtyivät syksylle 2025.

Ennen haastatteluja haastateltavat saivat tiedotteen liittyen tekemääni tutkimukseen sekä täytettäväksi lomakkeen, jossa he suostuvat osallistumaan haastatteluihin (liite 2). Yhteistyötahoni tiedusteli varhaiskasvatusyksikössä, ketkä varhaiskasvattajista ja ketkä lapsista

olisivat halukkaita osallistumaan tutkimukseen ja pitämiini haastatteluihin. Tutkimukseen osallistuivat varhaiskasvatuksesta siis sellaiset varhaiskasvattajat, jotka olivat halukkaita osallistumaan opinnäytetyöni tutkimukseen sekä sellaiset lapset, joidenka huoltajat antoivat siihen suostumuksen ja jotka myös itse halusivat osallistua. Kahteen erilliseen haastatteluun tästä varhaiskasvatuksesta osallistuvat kaksi lasta sekä kaksi varhaiskasvattajaa. Haastattelemani varhaiskasvattajat olivat molemmat naisia ja iältään he olivat 32–34-vuotiaita. Varhaiskasvattajat olivat ammattinimikkeeltään molemmat varhaiskasvatuksen opettajia. Varhaiskasvattajien koulutustaustoissa näkyi lähihoitajan, sosionomin ja kasvatustieteen kandidatin koulutustaustat. Molemmilla varhaiskasvattajilla oli pitkä työkokemus varhaiskasvatuksessa, sillä molemmat olivat työskennelleet alalla jo yli kymmenen vuotta. Varhaiskasvattajien pitkä työkokemus mahdollisti haastatteluissa sen, että he pystyivät jakamaan kokemuksiinsa pitkältä aikaväliltä.

Haastattelemani lapset olivat poikia ja he molemmat olivat iältään 5-vuotiaita. Kummankin lapsen äidinkieli oli muu kuin suomi, mutta toinen heistä puhui sujuvaa suomen kieltä ja toinen heistä kommunikoi englanniksi. Suomen kieltä osaava lapsi ei osannut kertoa niin sanottua kotikieltään, mutta tiedosti haastattelussa ilmenneen vastauksen perusteella sen, että hänen kotonaan puhutaan jotain muuta kuin suomen kieltä. Englantia puhuvan lapsen vastauksista ilmeni, että jompikumpi vanhemmista puhui kotona suomen kieltä tai oli mahdollisesti oppinut puhumaan suomen kieltä sen verran, että pystyi kommunikoimaan sen avulla. Suomen kieltä osaava lapsi ymmärsi suomen kieltä, kun taas englannin kieltä puhuva lapsi ymmärsi joitain suomalaisia sanoja, mutta parhaiten ymmärsi englannin kieltä.

4.3 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Tämä opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Juhilan (2021) mukaan laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, jossa hyödynnetään monipuolisesti aineistoja ja niistä syntyviä analysointejä. Hänen mukaansa laadullisessa tutkimuksessa on yleistä, että tutkitaan asiaa, mikä on sillä hetkellä ajankohtaista. Hän vielä lisää, että laadullisessa tutkimuksessa käytetään kvalitatiivisia aineistoja, kuten haastatteluja tai painettuja tekstejä. Juutin ja Puusan (2020, s. 9) mukaan laadullisessa tutkimuksessa on tarkoituksena tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta ymmärtää tutkimuksen ilmiötä, eli halutaan aidosti kuulla tutkittavien ajatuksia sekä kokemuksia. He (s. 14) jatkavat, että laadullisessa tutkimuksessa on tarkoituksena kuulla ja nostaa esille tutkimuksen kohteena olevien näkökulmia, mikä myöhemmin mahdollistaa tutkimusaiheen tarkastelun.

4.4 Aineiston kerääminen

Tiedonkeruumenetelmänäni toimi haastattelu. Haastattelulla tarkoitetaan tutkijan ja tutkittavan välistä keskustelua, jossa tutkija haluaa saada tutkittavaltaan vastauksia tutkimusaiheensa kysymyksiin (Eskola ym., 2018, s. 28). Haastattelut voidaan Hakalan (2024, s. 116) mukaan jakaa kolmeen eri kategoriaan. Hänen mukaansa nämä kategoriat ovat avoin eli strukturoimaton haastattelu, puoliavoin eli puolistrukturoitu haastattelu ja strukturoitu eli loma-kehaastattelu. Toteutin sekä varhaiskasvattajille että lapsille pitämäni haastattelut teemahaastatteluina. Hakalan (2024, s. 116) luokittelun perusteella haastatteluni on luonteeltaan puoliavoin eli puolistrukturoitu haastattelu. Hyvärisen ym. (2021) mukaan teemahaastattelulla tarkoitetaan sitä, että tutkija päättää keräämäänsä tiedon perusteella tutkimuksen tärkeimmät teemat ja luo kysymykset näiden valitsemiensa teemojen pohjalta. He jatkavat, että muotoillessaan kysymyksiä keräämänsä aineiston pohjalta tutkija muodostaa ja täten myös valitsee oman näkökulmansa. Heidän mukaansa on hyvä ottaa vielä huomioon, että teemahaastattelussa esitetyt kysymykset eivät välttämättä ole tarkoin suunniteltuja ja niitä on mahdollista esittää haastattelutilanteessa hieman eri muodossa.

Toteutin haastattelut siten, että haastattelin lapset pareittain ja varhaiskasvattajat pareittain, eli toteutin yhteensä kaksi haastattelua. Teemahaastattelun ohella hyödynsin siis myös ryhmähaastattelua ja tarkemmin sanottuna parihaastattelua, jota voidaan pitää yhtenä ryhmähaastattelun muotona (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 61). Se valikoitui minulla teemahaastattelun ohelle, koska Hirsjärven ja Hurmen (2008, s. 61) mukaan sen avulla voidaan saada haastateltavien välille keskustelua liittyen haastattelun aiheeseen. Esimerkiksi minun tapauksessani haastateltavat pystyivät jakamaan ja ehkä muistamaankin joitain kokemuksia paremmin, kun he kuulivat, mitä toinen haastateltava vastasi kysymykseen. Opinnäytetyössäni oli myös tarkoituksena nimenomaan kuulla ajatuksia ja kokemuksia liittyen maahanmuuttajataustaisiin lapsiin, joten ryhmähaastattelun avulla näistä kokemuksista pystyttiin haastattelutilanteessa myös keskustelemaan. Ryhmähaastattelumuoto hyödynsi myös haastattelemani lapsia, koska Hirsjärven ja Hurmen (2008, s. 63) tekemän huomion perusteella lapset saattavat olla joskus ujoja tai haastattelutilanne saattaa jännittää heitä, jolloin heidän on helpompi osallistua haastatteluun, kun siinä on mukana joku toinenkin lapsi.

Molemmat pitämäni haastattelut äänitettiin ja videoitiin, koska molempiin haastatteluihin osallistui enemmän kuin yksi ihminen. Hirsjärvi ja Hurme (2008, s. 63) nostavatkin esille ryhmähaastattelun haitan, että jos ryhmähaastattelun pelkästään äänittää, on tutkijan vaikea litte-
röintiä tehdessään tietää, kuka haastateltavista on äänessä. Tämän ongelman välttämiseksi

päätinkin äänittämisen lisäksi myös videoida haastattelut. Haastattelun videointi toi varmuutta ja lisäsi haastattelusta kerätyn aineiston luotettavuutta, koska videon avulla pystyi tarkistamaan, kumpi haastatelluista oli sillä hetkellä puheenvuorossa. Kun hyödynsin haastattelutilanteissa kahta eri laitetta, se toi minulle turvan tunnetta. Tämä siksi, koska jos toinen käyttämästäni laitteista sattuisikin pettämään ainakin saisin kerättyä haastattelun aineiston toisella laitteella.

Teemahaastatteluja varten tein kaksi erillistä teemahaastattelurunkoa (liite 1), joista toinen oli tarkoitettu varhaiskasvattajien haastatteluun ja toinen lasten haastatteluun. Varhaiskasvattajien haastattelun teemahaastattelurunko oli sisällöltään ja teemoiltaan syvällisempi sekä myös pidempi. Varhaiskasvattajille suunnatussa teemahaastattelurungossa teemoja oli taustatietojen lisäksi kolme: yleiset aiheeseen liittyvät kysymykset, monikielisyys ja -kulttuurisuus sekä maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet. Lapsille suunnattu haastattelu sisälsi osittain samoja tai saman tyyllisiä teemoja kuin varhaiskasvattajille suunnattu haastattelu, mutta oli pituudeltaan paljon lyhyempi ja kysymykset olivat lapsille ikätasoisia. Lasten teemahaastattelurungossa oli taustatietojen lisäksi yhdistetty yhdeksi teemaksi monikielisyys ja -kulttuurisuus sekä sosiaaliset suhteet. Teemahaastattelurunkojen tekemiseen hyödynsin Eskolan ym. (2018, s. 42–43) sekä Hirsjärven ja Hurmen (2008, s. 67) antamia esimerkkejä siitä, miltä teemahaastattelurunko mahdollisesti voisi näyttää. Teemahaastattelu muokkautui useampaan kertaan saamieni vinkkien ja palautteen pohjalta lopulliseen muotoonsa.

4.5 Aineiston analysointi

Sisällönanalyysi on yksi tapa analysoida laadullista aineistoa, ja se voidaan myös yhdistää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi -luku). Sisällönanalyysissä analysoidaan tutkijan valitsemaa dokumenttia, mikä voi olla mikä tahansa kirjallisessa muodossa oleva aineisto (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi -luku), kuten esimerkiksi opinnäytetyössäni hyödynnetty kirjalliseen muotoon saatettu haastattelu. Tuomi ja Sarajärvi (2018, Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi -luku) avaavat sisällönanalyysin käsitettä siten, että sen tarkoituksena on saattaa tutkijan saama aineisto mahdollisimman pelkistettyyn mutta ymmärrettävään muotoon, kuitenkin hävittämättä tai vähentämättä aineiston informatiivisuutta. He ovat myös jakaneet laadullisen tutkimuksen analysointimenetelmät kolmeen eri luokkaan: aineistolähtöinen analyysi, teorialähtöinen analyysi sekä teoriaohjaava analyysi. Hyödynsin opinnäytetyössäni teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä, koska siinä Tuomen ja Sarajärven

(2018, Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi -luku) mukaan teoriaa hyödynnetään analysointivaiheessa, mutta analyysi ei perustu pelkästään teoriaan. He jatkavat käsitteen avaamista siten, että siinä teoria toimii ikään kuin analyysin ohjenuorana, koska suoritetusta analyysistä pystytään huomaamaan teorian vaikutus, ja lopuksi tutkijan keräämä aineisto sekä teoria yhdistyvät ja luovat uudenlaisia päätelmiä. Opinnäytetyössäni rinnastan saamiani tuloksia sekä aiemmin hankittua teoriaa luvussa johtopäätökset.

Haastattelujen analysointi aloitettiin niiden litteroinnilla. Kallio (2021) kertoo, että litteroinnilla tarkoitetaan esimerkiksi haastatteluista syntyvän puheen purkamista kirjattuun muotoon, ja toimii siksi usein ensimmäisenä analysointivaiheena. Ennen litterointia kuuntelin äänittämäni haastattelut ja katsoin kuvaamani videon haastattelutilanteesta, jotta minulla olisi parempi käsitys siitä, millaista materiaalia olen käsittelemässä. Lasten haastattelu oli kestoaltaan 19 minuuttia ja varhaiskasvattajien haastattelu 33 minuuttia. Yhteensä äänitettyä ja videoitua aineistoa oli 52 minuuttia. Lasten haastattelu litteroitiin fonttityylillä Arial, fonttikoolla 12 ja rivivälillä 1,5. Samat asetukset olivat käytössä myös varhaiskasvattajien haastattelun litteroinnissa. Lasten haastattelun litteroinnin sivupituudeksi tuli 13 sivua ja varhaiskasvattajien haastattelusta syntyneen litteroinnin sivupituus oli 17 sivua. Yhteensä litteroitua tekstiä tuli 30 sivua.

Kun litterointi oli valmis, pystyin siirtymään analysoinnissa seuraavaan vaiheeseen. Seuraava vaihe Tuomen ja Sarajärven (2018, Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi -luku) mukaan sisällönanalyysissä on pelkistäminen, mikä voi olla esimerkiksi tekstissä ilmenneiden samanlaisten aiheiden värikoodaamista. Tämän jälkeen heidän mukaansa otetaan ylös tutkimukselle olennaisia sitaatteja litteroidusta tekstistä niiden alkuperäisessä muodossa, jonka jälkeen ne pelkistetään. Seuraavana vaiheena Tuomi ja Sarajärvi (2018, Laadullisen aineiston analyysi: sisällönanalyysi -luku) kertovat olevan aineiston ryhmittely, jossa aineistossa otetaan ylös yhteneviä tai eroavia ilmaisuja, jotka muodostavat alaluokan, edeten niin, että ilmaisut muodostavat pääluokan ja niin edelleen. He jatkavat, että eri luokkatasoja ei pysty etukäteen päättämään, vaan ne muodostuvat, kun analysointi etenee. Analyysitaulukkooni (liite 3) muodostui alaluokan rinnalle yläluokka sekä pääluokka.

4.6 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä ja missä tahansa muussakin tutkimuksessa tutkimuksen eettisyyttä vähentää se, jos siinä esiintyy hyvän tieteellisen käytännön vastaista toimintaa. Tällaista toimintaa

on vilpin esiintyminen tutkimuksessa, mikä voi olla plagiointia, tulosten vääristelyä tai sepittämistä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s. 16). Vilppi voi olla myös piittaamatto-
muutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jolloin esimerkiksi tutkija laiminlyö tutkimuksen suunnittelua ja valmistelua esimerkiksi jättämällä tutkimusluvut pyytämättä (mts. 18). Tämä opinnäytetyö on haluttu toteuttaa eettisesti oikein, jonka vuoksi siihen on haluttu kiinnittää hyvin huomiota. Tämän vuoksi kaikki tutkimuksessa käytetyt lähteet on kirjoitettu lähdeluette-
loon sekä tekstiin asianmukaisesti. Tutkimuksen tulokset on myös kirjoitettu juuri sellaisessa muodossa kuin ne on kerätty. Esimerkiksi litterointiin on kirjoitettu kaikki sanat, mitä haastateltavat ovat sanoneet. Koska eettisyyttä on pidetty tässä opinnäytetyössä tärkeänä asiana, on huolehdittu, että tutkimukselle on hankittu hyvissä ajoin tutkimuslupa. Huolehdittiin myös siitä, että ennen haastatteluja tutkimukseen osallistujat olivat kirjoittaneet suostumuksensa tutkimukseen osallistumisesta.

Kuten aiemmin tekstissä on mainittu, ennen haastatteluja tutkimukseen osallistuville annettiin läpi käytäväksi tiedote tutkimuksesta. Tässä tiedotteessa kerrottiin vielä tästä tutkimuksesta ja sen tavoitteista. Kerrottiin myös, että haastatteluihin osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja että tutkimuksesta voi jättäytyä pois missä vaiheessa tahansa. Tiedotteessa luki myös, että haastattelut tullaan videoimaan ja että materiaali tullaan hävittämään asianmukaisesti viimeistään silloin, kun opinnäytetyö on valmis. Hakalan (2024, s. 134) mukaan nämä edellä mainitut asiat ovat hyvin olennaisia asioita, ja ne olisi hyvä ottaa huomioon tutkimuksen eettisyyden kannalta. Hän painottaa etenkin tutkimuksesta kertomisesta tutkimukseen osallistuneilla ja siitä, että tutkimukseen osallistuneille on hyvä selittää etukäteen, mitä kerätylle aineistolle tapahtuu tutkimuksen päätyttyä.

Hakalan (2024, s. 134) mukaan tutkimukseen osallistuvan yksityisyydestä huolehtiminen on merkittävä eettinen seikka tutkimuksessa. Sen takia tässä tutkimuksessa haluttiin pitää tutkimukseen osallistuneiden nimet ja muut tunnistettavat tiedot salassa. Sen vuoksi ei myöskään paljastettu yhteistyötahoa sen tarkemmin kuin että se sijaitsee Seinäjoella, jottei varhaiskasvattajia tai lapsia tunnisteta. Jotta haastateltavien vastaukset pystyttiin erottamaan toisistaan, on ne merkitty tähän opinnäytetyöhön: H1, H2, H3 ja H4.

Hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu luotettavuus ja rehellisyys (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s. 12). Vilka (2025, Tutkimukselle asetetut vaatimukset -luku) kertoo, että niiden avulla pysytään perillä tutkimuksen laadusta ja ollaan tietoisia tutkimusprosessista koko tutkimuksen ajalta. Hän jatkaa, että rehellisyydellä viitataan tutkimuksessa puolueettomaan,

avoimeen ja oikeudenmukaiseen toimintaan, jolloin tutkija jakaa avoimesti asioita tutkimuksesta. Laadullista tutkimusta voi sanoa luotettavaksi silloin, kun tutkimuskohde ja saatu materiaali sointuvat keskenään toisiinsa, ja teoriaa muodostaessa siihen ei ole vaikuttanut mitkään ulkopuoliset tekijät (Vilkkä, 2025, Tutkimuksen arviointi -luku; Varto, 1992). Vilkan (2025, Tutkimuksen arviointi -luku) mukaan laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuus ja tutkimuksen toteutus liittyvät aina toisiinsa, koska yhtenä luotettavuuden mittapuuna pidetään itse tutkijaa. Hän jatkaa, että tutkijan tekemillä päätöksillä, kuten myös hänen totuudenmukaisuudellaan on merkitystä tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Vilkkä (2025, Tutkimuksen arviointi -luku) tuo esiin, että laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta mitataan kaikissa tutkimuksen vaiheissa, kuten esimerkiksi teoriassa, tutkimusaineistossa, tuloksissa ja johtopäätöksissä.

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta nostaa se, että toteutetut haastattelut ovat sekä äänitetty että videoitu, mikä mahdollistaa luotettavamman ja tarkemman aineistonkeruun ja sen analysoinnin. Luotettavuus kasvaa myös siinä, kun litterointiani voidaan pitää luotettavana, koska haastattelujen videoimisen ansiosta on osattu paremmin yhdistää puhe ja puhuja, kun haastattelutilanteessa on useampi ihminen yhtä aikaa. Opinnäytetyötä tehdessä on suhtauduttu kriittisesti valittuihin lähteisiin ja hyödynnetty mahdollisimman ajantasaista aineistoa. Lähdemerkinnät on tehty tekstiin ja lähdeluetteloon noudattaen Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjallisia ohjeita.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet

Haastattelujen pohjalta tulleiden vastausten perusteella maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet ei ole mikään yksinkertainen seikka, vaan siihen liittyy ja vaikuttaa monta eri tekijää. Tekemäni analyysin perusteella kielellä on erittäin suuri merkitys siinä, millaiset maahanmuuttajataustaisen lapsen sosiaaliset suhteet ovat. Sillä on suuri merkitys, onko kieli yhteinen vai täysin eri ja että ymmärtävätkö lapset toisiaan vai eivät. Vastauksista käy ilmi, että samaa kieltä puhuvat lapset leikkivät keskenään ja leikki saattaa olla silloin hyvinkin tiivistä. Vastauksien perusteella näin käy sellaisissa tilanteissa, jossa maahanmuuttajataustainen lapsi on oppinut suomen kieltä jo sen verran, että pystyy kommunikoimaan sen avulla muiden suomalaisten lasten kanssa. Tällöin heidän välinen leikkinsä ja ylipäättään sosiaaliset suhteet ovat toimivia ja leikki mahdollistuu.

Vastausten perusteella tapauksissa, joissa maahanmuuttajataustainen lapsi osaa jo hyvin suomea, on hän saanut suomalaisesta lapsesta parhaan ystävän itselleen. Sosiaaliset suhteet ja leikki ovat tiivistä myös sellaisten maahanmuuttajataustaisten lasten kohdalla, joilla on keskenään yhteinen kieli. Yhteisen kielen merkitys nousee esille siinä, kun eri kielitaustan omaavat lapset eivät ystäväysty yhtä helposti keskenään, kun yhteistä kieltä ei ole.

Nää jotka puhuu hyvin suomea, et ymmärtävät kyllä toisiaan vaikka on niinku eri kieli siellä taustalla niin kyllä niinku leikkivät. (H1)

No jos on sama kieli nii voi olla hyvinki tiivistä ainaki oman kokemuksen mukaan. (H2)

Maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisissa suhteissa esiintyy eroja liittyen yhteisen kielen ja kielitaustan vaikutukseen. Vaikka yhteinen kieli ja toisen ymmärtäminen on oleellinen asia sosiaalisissa suhteissa ja esimerkiksi leikin mahdollistumisessa, ei se välttämättä aina ratkaise kaikkea. Vastausten perusteella muuta kieltä kuin suomea puhuva lapsi on saanut suomalaisessa varhaiskasvatuksessa kavereita ja kertookin leikkivänsä heidän kanssaan. Vastauksissa ilmenneen nimen pohjalta voisi olettaa, että kyseessä on suomalainen lapsi, eli kieli ei olisi näillä kavereilla sama. Vastauksissa kuitenkin korostuu se, että maahanmuuttajataustaiset lapset pitävät merkityksellisenä sitä, että toinen lapsi ymmärtää heitä. Vastausten

perusteella joskus tulee tilanteita, jolloin lapsi, joka ei puhu suomea ollenkaan, pääsee mukaan lasten yhteiseen tekemiseen. Sosiaalisissa suhteissa ja lasten leikkiin mukaanpääsyssä on siis vastausten perusteella vaihtelevuutta.

Joskus on tosi nopeestikki joku, joka ei oo puhunu suomee yhtää nii päässy mukaan. (H2)

I play with my friends in daycare. (H3)

Maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisiin suhteisiin vaikuttaa toisen ymmärtämisen ja yhteisen kielen lisäksi myös varhaiskasvattajat ja heidän panoksensa. Vastausten perusteella on nähty positiivisia vaikutuksia, kun muille ryhmän lapsille on kerrottu etukäteen, että ryhmään on tulossa uusi lapsi, jonka kieli tai kulttuuri poikkeaa muiden ryhmän lasten kielestä ja kulttuurista. Ryhmän lasten informointi uudesta lapsesta on antanut lapsille rohkeutta ottaa nopeasti uusi lapsi osaksi ryhmää, mikä vaikuttaa positiivisesti maahanmuuttajataustaisen lapsen sosiaalisten suhteiden muodostumiseen muiden lasten kanssa. Vastauksissa kerrotaan myös tilanteesta, jossa maahanmuuttajataustaisen lapsen perhe on käynyt esittelemässä ja kertomassa muille ryhmän lapsille lapsen kulttuurista ja entisestä kotimaasta. Sillä on ollut vaikutusta ryhmäytymisessä. Vastausten mukaan vierailusta hyödyttiin myös siten, että se antoi muille ryhmän lapsille vastauksia heidän kysymyksiinsä ja ihmettelyihinsä, kun maahanmuuttajataustainen lapsi ei esimerkiksi ole ymmärtänyt heitä tai syö erilaista ruokaa.

Meille tuli kerran kesken eskarivuoden yks lapsi ja ei mitää suomenkielentaitoa. – Ku me oltii juteltu niinku etukäteen (että uusi lapsi tulee), nii siinä oli jotenki ihana nähdä kyllä että sitte – ryhmän muut tytöt tavallaan kuskas sitä niinku joka paikkaan. (H2)

Varhaiskasvattajien merkitys maahanmuuttajataustaisten lasten kohdalla näkyy myös siten, että he toimivat usein maahanmuuttajataustaisten lasten tukiverkkoina päiväkodissa. Vastausten perusteella varhaiskasvattajan ja maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet saattavat muuttua hyvinkin tiiviiksi, koska alussa maahanmuuttajataustainen lapsi saattaa olla hyvinkin riippuvainen jostain ryhmän aikuisesta, koska varhaiskasvattaja saattaa toimia esimerkiksi lapsen tulkkajana tai ylipäätään kommunikoinnin tukijana. Vastauksissa käy ilmi, että maahanmuuttajataustaiset lapset saattavat laskea ryhmän varhaiskasvattajat läheisiksi ystävikseen, mahdollisesti juuri aiemmin mainittujen seikkojen vuoksi.

And now I have (aikuisen nimi) the teacher (as my friend). (H3)

Vastauksissa varhaiskasvattajat kertovat, että maahanmuuttajataustaisten lasten saaminen osaksi ryhmää ja osaksi lasten kaveripiirejä on haastavaa ja aikaa vievää. Leikkiarvonnat ja muut niin sanot varhaiskasvattajan toimesta tehdyt leikkiatilanteet varmasti edesauttavat maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisten suhteiden muodostumista, mutta se ei ole kuitenkaan lapsista lähtevää toimintaa, mitä se vastausten perusteella kuuluisi olla.

Sosiaalinen osallisuus, että sen mahdollistuminen on tosi pitkäjänteinen työ. – tehdysti voidaan tehdä paljon asioita, mutta se että miten sen saa tapahtumaan niinku luonnostaan tai niinku, että (saa) lapsen niinku luonnolliseksi osaksi sitä ryhmää. – Mutta justii se että miten saa sen ryhmän sellaseks, että – seki lapsi on täysin niinku osallinen siitä ja myös niitten lasten omissa kuvioissa osallinen. (H2)

Varhaiskasvattajien panos näkyy myös siinä, kun he pitkäjänteisesti yrittävät auttaa ja mahdollistaa eri kielitaustaisten lasten välisen kommunikoinnin ja yhteisen leikin kuvatuena, tuki- viittomien ja tulkkauksen kautta. Varhaiskasvattajien panos edesauttaa maahanmuuttajataustaisia lapsia ryhmäytymisessä, koska aluksi heille on vaikeaa päästä mukaan leikkiin. Vastausten mukaan varhaiskasvattajat avittavat leikkiin pääsyssä esimerkiksi kysymällä, että leikkisivätkö lapset keskenään. Myös varhaiskasvattajien järjestämät leikkiarvonnat ovat tuottaneet positiivisia tuloksia ja onnistumisia, koska ne edesauttavat uusien kaverisuhteiden mahdollista kehittymistä.

5.2 Kielimuurin vaikutus varhaiskasvatuksessa

Vastauksista ilmeni useaan kertaan se, että kielimuuri tuottaa paljon haastetta monilla eri osa-alueilla varhaiskasvatuksessa. Haastetta ilmenee esimerkiksi vaikeutena mahdollistaa lasten välinen yhteinen tekeminen sekä heidän välinen kommunikointinsa. Vastauksissa ilmenee, että maahanmuuttajataustainen lapsi, joka ei osaa vielä suomen kieltä, voi yrittää liittyä mukaan muiden lasten leikkiin. Leikki ei kuitenkaan oikein pääse etenemään ja saattaa loppua hyvinkin nopeasti, kun yhteistä kieltä ei ole. Saman kielitaustan omaavat maahanmuuttajataustaiset lapset saattavat usein hakeutua leikkimään keskenään ja puhumaan yhteisellä kotikielellään, koska se on heille huomattavasti helpompaa kuin yrittää leikkiä suomen kieltä puhuvan lapsen kanssa.

Vastauksista käy myös ilmi se, että jos lapset eivät pysty kommunikoimaan niin, että ymmärtävät toisiaan, on yhteinen tekeminen haastavaa ja saattaa aiheuttaa jopa negatiivisia tunteita. Etenkin lasten antamat vastaukset antavat ymmärtää, että kun heitä ei ymmärretä, negatiiviset tunteet nousevat pintaan ja lapsesta tulee vihainen. Vastauksissa ilmenee, että lapsi saattaa esimerkiksi käyttäytyä fyysisesti toista lasta kohtaan. Myös varhaiskasvattajien antamissa vastauksissa nousee esille kielimuurin aiheuttavat negatiiviset tunteet ja riidat. Väärinkäsityksiä ja ristiriitoja syntyy lasten välille herkemmin, kun he eivät täysin ymmärrä toisiaan.

Kielimuuri tuottaa vastausten mukaan myös lisää työtä varhaiskasvattajille ja siten myös kuormittaa heitä. Kielimuurin vuoksi varhaiskasvattajia tarvitaan tukemaan eri kielitaustan omaavia lapsia heidän kommunikoinnissaan, jotta he pystyvät olla paremmin osa ryhmää ja pystyvät esimerkiksi leikkimään muiden kanssa. Vastausten mukaan kyseisessä varhaiskasvatuksessa hyödynnetään paljon erilaisia apuvälineitä tukemaan kommunikointia, kuten kuvia ja tukiviittomia. Näitä apuvälineitä varhaiskasvattajat pyrkivät hyödyntämään parhaansa mukaan ja saamaan yhteisestä tekemisestä mahdollisimman sujuvaa, vaikka kielimuuri tuottaa-kin haastetta. Vastauksista ilmenee, että esimerkiksi lasten välinen yhteinen leikki tilanne vaatii aikuisen läsnäoloa ja valmiutta olemaan tulkki lasten välillä. Vaikka varhaiskasvattaja onkin tukena kommunikoinnissa, leikki saattaa keskeytyä, kun varhaiskasvattaja selittää, mitä toinen lapsi haluaisi toiselle sanoa tai haluaisi tämän tekevän.

Varhaiskasvattaja ei kuitenkaan aina pysty olemaan jokaisessa leikki tilanteessa mukana, jolloin lapset yrittävät kommunikoida keskenään parhaansa mukaan. Vastauksista selviää, että lapset käyttävät keskenään paljon elekieltä, kuten osoittelua. Esimerkiksi kotileikissä lapsi saattaisi ojentaa nukkea toiselle lapselle yrittäen sanoa, että ota tämä nukke. Lapset ottavat paljon myös toisiaan käsistä kiinni ja pyytävät sillä tavalla mukaan leikkiin. Vastausten mukaan etenkin isommilla lapsilla saattaa esiintyä englannin puhumista. Erityisesti suomalaiset lapset yrittävät puhua englantia maahanmuuttajataustaisille lapsille.

Kyllähän se sillain tietyllä lailla kuormittaa ehkä enemmän, justii et jos ei oo sitä omaa, niinku samaa kieltä. Et silla lailla pitää siihen niinku käyttää enemmän aikaa justii kuvat, ja pysähtyä oikeesti siihen lapsen kanssa et ”noniin nyt mä kerron tän asian sulle”. (H1)

– joskus oon yrittäny sitä niinku isompien kanssa et lapsilla ois kuvia niinku siellä leikeissä mutta se, se semmone kommunikaatio lasten välillä, mä en oo saanu sitä ainakaa koskaa toimimaa et siihen tarvitaan aina se aikuinen. (H2)

Vaikka kielimuuri aiheuttaakin paljon haasteita, on sen mukana tullut varhaiskasvatukseen jotain positiivistakin. Vastausten mukaan varhaiskasvattajat ovat päässeet mukaan monipuolisiin koulutuksiin esimerkiksi liittyen tukiviittomiin ja saaneet vinkkejä kuvien käyttöön työssään. Vastausten perusteella monikielisyudessa nähdään myös hyvää, koska silloin lapsetkin oppivat, että kaikki eivät puhukaan samaa kieltä kuin he. Tämä opettaa lapsia ja antaa mahdollisuuden kuulla konkreettisesti maailmassa olevia erilaisia kieliä.

5.3 Monikielisyys ja -kulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Monikielisyys ja -kulttuurisuus näyttäytyvät varhaiskasvatuksessa monipuolisesti. Vastausten perusteella ne näyttäytyvät varhaiskasvattajien panostuksena työhönsä sekä aiemman sekä opitun tiedon hyödyntämisenä työssään. Monikielisyys ja -kulttuurisuus vaativat varhaiskasvattajalta enemmän, koska heidän täytyy pystyä olemaan kärsivällisiä maahanmuuttajataustaisia lapsia kohtaan sekä osata ottaa monenlaisia rooleja. Varhaiskasvattajien on esimerkiksi oltava tukena maahanmuuttajataustaiselle lapselle sekä toimimaan niin sanotusti tulkina. Varhaiskasvattajien täytyy myös osata informoida maahanmuuttajataustaisia perheitä esimerkiksi suomen muuttuvista sääoloista ja kuinka silloin kannattaa pukeutua.

Vastauksissa ilmenee, että isoimpana haasteena pidetään kaikkien kulttuurien sekä uskontojen huomioimista varhaiskasvatuksessa. Tämä siksi, koska varhaiskasvattajat eivät voi tietää kaikista kulttuureista kaikkea. Vastausten mukaan varhaiskasvattajista tuntuu, että välttämättä lapsetkaan eivät aina tiedä, miten esimerkiksi heillä näkyy perheessä jokin tietty uskonto. Vastausten mukaan varhaiskasvattajat kokevat myös mahdolliseksi sen, että varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajataustaisen lapsen identiteetti saattaa muokkautua kohti suomalaisempaa kulttuuria, koska suomalaisessa varhaiskasvatuksessa kuitenkin toimitaan suomalaisten toimintatapojen mukaisesti.

Isoin haaste on niinku saada ne kaikki kulttuurit ja kaikenlaiset perheet niinku näkyväksi tossa ryhmässä, kun ne ei aina itse, itekkään ymmärrä ja tiedä kaikkee. Justii että miten vaikka jotaki uskontoa siellä kotona harjotetaan tai vaikka jos on ilmotettu joku uskonto niin kuinka, kuinka syvästi sitte sitä harjotetaan. (H2)

Monikielisyys ja -kulttuurisuus näkyvät myös tottumuksellisina ja kulttuurisina eroina lasten välillä. Vastauksissa korostuu ruokailutilanteissa lasten havaitsemat erot ruokien välillä ja myös se, että maahanmuuttajataustaiset lapset eivät välttämättä pidä suomalaisista ruuista niin paljon kuin oman kulttuurinsa ruuista. Varhaiskasvattajat kertovat vastauksissaan, että kulttuurilliset erot näkyvät erilaisten juhlien kohdalla. Heidän mukaansa täytyy huomioida ja varmistaa lasten vanhemmilta, voiko lapsi osallistua esimerkiksi joulukirkkoon. Jos lapsi ei voi osallistua, täytyy varhaiskasvattajien olla valmiita järjestämään jotain muuta toimintaa. Haasteelliset kulttuurilliset erot liittyvät lasten käyttäytymistapoihin ja tottumuksiin. Vastauksissa käy ilmi, että lapset saattavat pyrkiä selvittelemään omia riitojaan jopa hyvin väkivaltaisillakin menetelmillä sekä saattavat olla paljon itsekriittisempiä omasta tekemisestään ja siten pelkäävät epäonnistumista. Haastetta varhaiskasvattajien arkeen lisää myös kulttuurilliset erot liittyen vaatetukseen sekä kieltoon näyttää paljasta ihoa.

Mul on ollu semmosia tilanteita myös että vanhemmat toivoo että lapsi ei niinku riisuisi vaatteitaan niinku toisten nähden, ettei niinku näkyisi paljas iho muille. Mikä sitte välillä aiheutti haasteita jos mentii justii yhdessä vessaan tai sitte piti justii riisua housut niin sitte se oli vähä ”noniin, nyt hän menee yksin vessaan”. Et tämösiä tilanteita on ollut myös. (H1)

Jotkut kulttuurit on ehkä sellasia missä, missä asioiden pitäis mennä aika oikein, sellaseen oon törmänny. Että tavallaan saattaa lapsi vähän niinku pidätellä itseään tai ei, ei halua epäonnistua, ei ehkä halua tehdä asioita sen epäonnistumisen pelossa. -- Musta tuntuu että joissain kulttuureissa on ehkä normaalimpaa et lapset vähän niinku ite selvittävät omat riitansa vaikka fyysisestikin. Ja sitte taas, taas meillä on hyvin ollu tapana täällä suomessa että meillä niinku aikuiset aina valvoo ja selvittää niitä. Että se siinä kans niinku tasapainottelua että kuinka, kuinka justii niissä toimii, että ”äiti sanoo että mä voin lyödä sitte takasi” tai näitä tilanteita. (H2)

Vastausten mukaan varhaiskasvatuksessa näyttäytyvä monikielisyys ja -kulttuurisuus on vaihtelevaa ja tilannekohtaisia eroja näkyy eri päiväkotien välillä. Monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen on vastausten perusteella alettu vasta kunnolla heräämään, kun esimerkiksi ukrainalaisia tuli paljon myös Seinäjoella sijaitseviin päiväkoteihin. Vaikka maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on viime vuosien aikana lisääntynyt varhaiskasvatuksessa, ovat varhaiskasvattajat vastausten perusteella sitä mieltä, että kyseessä on kuitenkin heidän työnsä ja että maahanmuuttajataustaisten lasten määrää ei tulisi pitää varhaiskasvatuksessa mitenkään erityisenä haasteena.

No meillä pysynyt aika tällai suht pienenä, mutta sitte tietää toki paikkoja missä on niinku aika runsaastikin (maahanmuuttajataustaisia lapsia). (H1)

Mutta toisaalta me puhutaan paljon siitä haasteesta että ”meillä on näin ja näin monta s2”, et se on vähä semmone puheenparsi mitä kaikki tykkää viljellä. Mutta ehkä siitä vois vähä niinku yrittää myös hankkiutua eroon jo et se on kuitenkin niinku osa meidän työtä eikä mikää sellanen... että ”meillä on viis s2:sta”. (H2)

Vastausten mukaan monikielisyyttä ja -kulttuurista pidetään kaikista haasteista huolimatta rikkautena sekä positiivisena asiana, mihin vaikuttaa varhaiskasvattajan asenne. Vastauksissa käy ilmi, että varhaiskasvattajien täytyisi kiinnittää huomiota asenteisiinsa maahanmuuttajataustaisia lapsia kohtaan. Vastausten mukaan varhaiskasvattajat ovat sitä mieltä, että kaikkien varhaiskasvattajien tulisi tiedostaa se, että heidän työhönsä kuuluu kaikkien lasten kohtaaminen ja kaikkien lasten kanssa työskentely, myös maahanmuuttajataustaisten lasten.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössä kerätyt vastaukset vastaavat hyvin paljon aiemmissa tutkimuksissa kerättyjä tuloksia, mutta myös joitain eroavaisuuksia mielipiteissä ja näkökulmissa on nähtävissä. Paljon samankaltaisia vastauksia ja tuloksia on nähtävissä esimerkiksi liittyen lasten väliseen kommunikointiin, toisen ymmärtämisen merkitykseen sekä varhaiskasvattajien osaamiseen ja valmiuteen. Tutkimustulokset ja teorian materiaali viittaavat muutamista tuloksellisista poikkeuksista huolimatta siihen, että kielellä on kaikkein suurin merkitys ja vaikutus lapsen sosiaalisiin suhteisiin.

Tutkimuksen tulosten mukaan lapsi hakeutuu leikkimään sellaisen lapsen kanssa, joka puhuu samaa kieltä kuin itse puhuu. Myös Halme ja Vataja (2011, s. 18) toteavat asian olevan näin. Kun heidän (s. 89) mukaan kieli on lasten välillä sama, on leikki myös lasten välillä pitkäkestoisempaa. Tässä tutkimuksessa saadut vastaukset yhtyvät näihin tuloksiin, koska vastausten perusteella lasten leikki yleensä katkeaa hyvinkin nopeasti, jos heillä ei ole yhteistä kieltä. Leikki ei myöskään ole kovin pitkäkestoista silloin, kun varhaiskasvattaja ei ole mukana leikissä tukemassa ja auttamassa eri kielisten lasten välistä kommunikointia.

Halmen ja Vatajan (2011, s. 90) mukaan samaa kieltä puhuville maahanmuuttajataustaisille lapsille täytyisi antaa mahdollisuus leikkiä käyttäen omaa äidinkieltään. Haastatteluista saadut vastaukset eivät suoranaisesti ole tätä ajatusta vastaan, mutta saatujen vastausten mukaan tämä voi aiheuttaa maahanmuuttajataustaisille lapsille haastetta oppia suomen kieltä. Tämä siksi, koska jos maahanmuuttajataustaiset lapset käyttävät usein leikkihetkissä äidinkieltään, eivät he totu kuulemaan tai käyttämään suomen kieltä leikkiessään, millä on vaikutusta suomen kielen oppimiseen. Halmen ja Vatajan (2011, s. 90) tulokset yhtyvät tähän, koska heidän mukaansa maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet paranevat, kun he leikkivät suomalaisten lasten kanssa.

Tutkimustulosten perusteella on saatu positiivisia tuloksia liittyen maahanmuuttajataustaisen lapsen tulosta uutena lapsena varhaiskasvatukseen, kun muille ryhmän lapsille on kerrottu lapsen tulosta. Positiivisia tuloksia on saatu myös sen avulla, kun lapsille on esitelty maahanmuuttajataustaisen lapsen kulttuuria. Tämä esittely on tutkimustulosten mukaan myös vähentänyt lasten ihmettelyä sekä jatkuvaa kyselyä liittyen lasten välisiin eroihin esimerkiksi ruokailutottumuksissa. Eerola-Pennanen (2022a, s. 245) toteaaakin, että kulttuurilliset erot ja kulttuurinen moninaisuus voivat olla suomalaisille lapsille yllättävä asia ja aiheuttaa jopa

kiusaamista. Saatujen tutkimustulosten mukaan on siis tärkeää kertoa muille lapsille uudesta ryhmäläisestä, koska se vähentää lasten välisten eroavaisuuksien kyseenalaistamista. Lisäksi Foertschin ym. (2023) mukaan lapset haluavat usein tietää toisen lapsen kulttuurista enemmän, ja pitävät tätä hyvin hyödyllisenä asiana, koska vaikuttaa sosiaalisten suhteiden syntyyn, kasvuun ja syvenemiseen.

Varhaiskasvattajilta odotetaan ja vaaditaan paljon tietoa liittyen monikulttuurisuuteen. Paa-vola ja Talibi (2010, s. 67) nostavat esiin, että jos maahanmuuttajataustaisen lapsen kulttuurista ei puhuta tarpeeksi, voi se vaikuttaa lapsen oman taustansa näkemiseen negatiivisesti. Myös Opetushallituksen (2022) sivuilla todetaan, että varhaiskasvattajien oletetaan opettavan eri kulttuureista varhaiskasvatuksessa. Tutkimustulokset kuitenkin osoittavat varhaiskasvattajien kokevan haasteeksi sen, että kun he eivät tunne kaikkien lasten kulttuureja tarpeeksi syvällisesti, eivät he voi kovin laajasti kertoa niistä varhaiskasvatuksessa. Kuitenkin Youngin (2024, s. 371) mukaan nimenomaan varhaiskasvattajille tulisi tarjota koulutusta liittyen monikulttuurisuuteen.

Honkon ja Mustosen (2021, s. 33) mukaan varhaiskasvatukseen toivottaisiin konkreettisempia keinoja ja enemmän tietoa liittyen monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa. Tutkimustuloksissa käy kuitenkin ilmi, että yleensä vuosien varrella kerääntyvä kokemus auttaa esimerkiksi monikulttuurisen perheen kohtaamisessa paremmin kuin yksittäiset koulutukset. Tutkimustulokset kuitenkin yhtyvät siltä osin Honkon ja Mustosen aatteisiin, että etenkin kouluissa tulisi olla enemmän tietoa esimerkiksi monikulttuuristen perheiden kohtaamisesta, jolloin heidän kohtaamisensa olisi työelämässä helpompaa.

Tutkimustulosten mukaan eri kielitaustan omaavat lapset kommunikoivat keskenään hyvin konkreettisin tavoin, kuten elekielellä tai ojentamalla asioita toiselle. Tätä tulosta vahvistaa Papandreoun ja Dragounin (2022, s. 284–287) tekemä tutkimus, koska heidän mukaansa eri kieltä puhuvien lasten on huomattu hyödyntävän kommunikoinnissa käsiä tai jopa piirustuksia. He (s. 282) lisäävät tähän listaukseen myös nyökyttelyn, kosketuksen sekä esineiden osoittamisen. Kommunikointi on kuitenkin oleellinen osa esimerkiksi leikkiä, jonka vuoksi tutkimustulosten perusteella varhaiskasvattajaa tarvitaan lasten tueksi leikkiin mukaan, jos heillä ei ole yhteistä kieltä. Samoja asioita tuovat esiin myös Arvola ym. (2017, s. 167) toden, että heikon suomenkielentaidon omaava lapsi tarvitsee usein varhaiskasvattajan ohjausta.

Yhteinen kieli esimerkiksi leikin kannalta on tärkeää, koska Koivulan (2024, s. 75) mukaan se vaikuttaa vahvasti lapsen sosiaalisiin suhteisiin. Myös Halmen ja Vatajan (2011, s. 89) mukaan leikki vaikuttaa kielen kehitykseen ja sosiaalisiin taitoihin. Tutkimustuloksista ilmenee, että asiasta ollaan samaa mieltä, koska varhaiskasvattajat panostavat mahdollisimman sujuvan leikin mahdollistamiseen myös sellaisten lasten välillä, joilla ei ole yhteistä kieltä, esimerkiksi olemalla itse mukana tukemassa leikkiä.

Tutkimustulosten perusteella maahanmuuttajataustaisten lasten leikkiin pääsyssä on vaihtelevuutta, riippuen yleensä siitä, osaako maahanmuuttajataustainen lapsi suomen kieltä vai ei. Myös Eerola-Pennanen (2022b, s. 236) toteaa, että maahanmuuttajataustaisen lapsen suomen kielen taidolla on vaikutusta esimerkiksi leikkiin liittymisessä. Tutkimustulosten mukaan joskus on kuitenkin tilanteita, että vaikka maahanmuuttajataustainen lapsi ei osaakaan suomen kieltä, pääsee hän silti mukaan osaksi ryhmää sekä lasten välisiin leikkeihin. Myös Papandreou ja Dragouni (2022, s. 281) ovat tutkimuksessaan havainneet saman asian kuin saaduissa tutkimustuloksissa. Hyvät sosiaaliset taidot voivat edesauttaa lasta liittymään leikkiin mukaan, vaikka lapsilla ei olisi yhteistä kieltä.

Strekalova-Hughes ja Wang (2017, s. 74) kertovat henkilökunnan motivaatiolla olevan merkitystä liittyen monikulttuurisuuteen ja siitä, että motivaation suuruus tai vähyys vaikuttaa eri kulttuureista tulevien ihmisten kohtaamiseen. Tutkimustulosten mukaan monikulttuurisuutta pidetään positiivisena asiana ja se nähdään varhaiskasvatuksessa rikkautena. Tutkimustulosten perusteella haluttaisiinkin, että varhaiskasvatuksessa päästäisiin eroon sellaisesta ajatuksesta, että maahanmuuttajataustaiset lapset tuovat vain haastetta varhaiskasvatukseen.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessini alkoi syksyllä 2024, jolloin aloin pohtimaan opinnäytetyöni aihetta valmistautumaan opinnäytetyön suunnitelman tekoon. Olin jo opintojen alkuvaiheessa päättänyt suorittaa varhaiskasvatuksen opinnot, joten luonnollisesti opinnäytetyöni myös kohdistui varhaiskasvatukseen. Olin keväällä 2024 harjoittelussa sellaisessa päiväkodissa, jossa oli maahanmuuttajataustaisia lapsia. Vietin kyseisessä harjoittelussa paljon aikaa heidän kanssaan ja opin muilta varhaiskasvatuksen työntekijöiltä, millaiselta työnkuva saattaa näyttää, kun työskentelee maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa. Vaikka minulla oli herännyt kiinnostusta liittyen monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen, mietin kuitenkin todella pitkään sopivalta tuntuva aihetta opinnäytetyölleni. Lopulta kuitenkin päädyin siihen, että haluan sen liittyvän jollain tavalla monikulttuurisuuteen sekä maahanmuuttajataustaisiin lapsiin, ja siitä muovautuikin opinnäytetyöni aihe. Aiheesta teki myös sopivan se, että se oli ajankohtainen Ukrainasta Suomeen tulleen ihmismäärän vuoksi, koska se määrä näkyi myös päiväkodissa.

Minulla on ollut alusta asti selkeä suunnitelma opinnäytetyöni valmistumisen kannalta, koska päätin jo alkuvaiheessa, että haluan valmistua joulukuussa 2025. Se on mahdollistanut sen, että olen pystynyt välillä ottamaan vähän pitempiäkin taukoja opinnäytetyötä tehdessäni, jotta minulla on taas tauon jälkeen ollut enemmän intoa jatkaa opinnäytetyöni tekemistä. Opinnäytetyön teko ei alussa tuntunut kovin raskaalta, koska pystyin pitämään pitkiäkin taukoja kirjoittamisesta. Syksy 2025 on kuitenkin ollut raskas opinnäytetyön kirjoittamisen suhteen. Osittain siksi, että opinnäytetyön loppupuolella tapahtuu paljon enemmän kuin sen alkupuolella, esimerkiksi minä olen syksyn aikana pitänyt tutkimushaastatteluni, analysoinut ne ja kirjoittanut niistä laajasti. Toinen syy raskaampaan syksyyn on ollut se, että olen ollut kokopäiväisesti töissä, jolloin aikaa ja energiaa ei ole ollut niin paljon opinnäytetyön kirjoittamiseen kuin alussa on ollut.

Seminaarit ovat auttaneet minua pääsemään opinnäytetyössäni eteenpäin ja olen saanut niistä vertaistukea muilta opiskelijoilta. Ensimmäisessä seminaarissa esitin opinnäytetyön suunnitelmani. Ensimmäisestä seminaarista sain varmuutta siihen, että aiheeni on hyvä ja kuinka minun tulisi edetä seuraavaksi. Toisessa seminaarissa kerroin teoriaosuudestani pienryhmän muodossa. Kolmannessa seminaarissa oli vuorossa ajankohtaiskatsaus, ja siihen mennessä olin saanut tehtyä esimerkiksi teemahaastattelurungon. Koin, että hyödyin eniten toisesta ja kolmannesta seminaarista, koska niissä kävimme läpi opinnäytetöitämme pienryhmissä, jolloin muilta opiskelijoilta sai hyviä vinkkejä ja vertaistukea sekä kannustusta jatkaa

opinnäytetyöntekoa eteenpäin. Neljännessä seminaarissa esittelin lähes valmiin opinnäytetyöni.

Yhteistyöni valitsemani varhaiskasvatuksen kanssa sujui mielestäni hyvin. Minusta oli mukavaa, kun minut ja minun opinnäytetyöni idea otettiin avoimesti vastaan. Kommunikointimme oli mielestäni sujuvaa ja etenkin haastatteluja sopiessamme minulle vastattiin aina nopeasti, mitä arvostan. Arvostan myös sitä, kuinka yhteistyötahoni oli valmis tekemään muutoksia niin, että saimme haastattelut pidettyä ja että kaksi kolmesta varhaiskasvattajasta pääsi osallistumaan haastatteluun.

Tämä opinnäytetyö ja sen aikana käyty prosessi on opettanut minulle paljon. Prosessin aikana myös sosionomin kompetenssini ovat kehittyneet (SOAMK, 2023). Sosionomin kompetensseissa esiintyvä kohta liittyen kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen ja vuorovaikutustilanteissa sensitiivisesti toimimiseen kehittyi, kun pidin maahanmuuttajataustaisille lapsille haastatteluni. Ne kehittyivät, koska haastattelun aikana minun täytyi esimerkiksi muistaa, että suomi ei ollut kummankaan lapsen äidinkieli, joten minun täytyi ymmärtää, että he saattavat vastata kysymyksiini vähän hitaammin kuin mitä suomen kieltä äidinkielenä puhuvat lapset saattaisivat vastata. Opinnäytetyöprosessin aikana olen toiminut sosionomin kompetensseissa esiintyvien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyössä kestävän kehityksen ja tutkimuseettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti. Tämä on näkynyt ja kehittynyt opinnäytetyöprosessini aikana esimerkiksi siten, että olen ottanut huomioon eettisyyden merkityksen haastatteluja pitäessäni ja ylipäättään koko ajan, kun olen opinnäytetyötä tehnyt.

Opinnäytetyö on opettanut minulle myös omasta työskentelytavastani ja siitä, mikä auttaa ja motivoi minua työskentelemään pitkiäkin aikoja. Olen opinnäytetyötä kirjoittaessani esimerkiksi asettanut tavoitteita sille, kuinka paljon minun pitää kyseisen kirjoituskerran aikana saada sivuja kirjoitettua. Olen myös hyödyntänyt rauhallista musiikkia ja ajastimia, jotka ovat muistuttaneet säännöllisistä tauoista, mikä on auttanut minua keskittymään kirjoittamiseen paremmin. Opin tätä opinnäytetyötä tehdessäni myös paljon lisää esimerkiksi monikulttuurisuudesta varhaiskasvatuksessa sekä varhaiskasvattajien että lapsien erilaisista kokemuksista kyseiseen aiheeseen liittyen. Opinnäytetyö opetti myös sen, että jos joskus tulevaisuudessa haastattelen lapsia, täytyy minun muotoilla kysymyksistä vielä yksinkertaisempia. Tämä siksi, koska haastattellessani lapsia minun täytyi kysyä joitakin kysymyksiä hyvin yksinkertaisessa muodossa, jotta lapset ymmärsivät, mitä haluan heidän vastaavan minulle.

Lähteiden etsintä tuntui aluksi hirveän vaikealta, koska aluksi minusta tuntui, että sopivia lähteitä ei meinannut millään löytyä. Monien etsintäkertojen ja erilaisten hakujen jälkeen aloin löytämään aiheeseeni sopivia lähteitä, jotka olivat myös hyvin mielenkiintoisia. Myös koulussa käyty opintojakso liittyen tiedonhankintaan auttoi minua lähteiden etsinnässä. Lähteeni ovat myös suurimmaksi osaksi aika ajankohtaisia, lukuun ottamatta joitain vanhempia lähteitä. Ajattelen kuitenkin, että lähteeni ovat olleet tähän opinnäytetyöhön ja sen aiheeseen olennaisia ja sen vuoksi myös hyviä.

Saamani tutkimustulokset olivat osittain sellaisia, mitä oletinkin saavani. Oletin esimerkiksi saavani tuloksia liittyen kielen merkitykseen ja toisen ymmärtämisen merkitykseen sosiaalisten suhteiden kannalta. Sain kuitenkin myös joitain tuloksia, jotka yllättivät minut. Minua esimerkiksi positiivisesti yllätti se, että kuinka usein maahanmuuttajataustainen lapsi ja suomalainen lapsi ystäväystyivät keskenään ja saattavat olla jopa parhaita ystäviä. Saamistani tuloksista yllättävää oli myös se, kuinka maahanmuuttajataustaiset lapset saattavat päätyä ratkaisemaan riitansa jopa väkivaltaisella tavalla. Minua yllätti myös se, kuinka suuri vaikutus sillä on ollut, kun lapsille on kerrottu etukäteen maahanmuuttajataustaisen lapsen tulosta ryhmään. Vaikka saamani tutkimustulokset ovat hyviä ja mielenkiintoisia, täytyy minun kuitenkin huomioda aineistoni pieni määrä. Tutkimukseen osallistuneiden haastateltavien määrä on minimi, minkä vuoksi tutkimuksen tulokset eivät ole niin kirjavia kuin ne voisivat olla. Suurempi haastateltavien määrä olisi varmasti tuonut vielä mielenkiintoisempia tuloksia, mutta muun muassa aikataulujen sovittelun ja töiden vuoksi päädyin tekemään päätöksen, että pidäydyn neljässä haastateltavassa.

Vaikka monikulttuurisuudesta varhaiskasvatuksessa löytyy jonkin verran tutkimuksia, voisi mielestäni tätä tai tämän tyylistä aihetta tutkia vielä, mahdollisesti jostain uudesta näkökulmasta. Hyvä jatkotutkimusaihe tälle opinnäytetyölle olisi sellainen, joka huomioisi monikulttuuriset perheet varhaiskasvatuksessa. Se voisi olla opas varhaiskasvattajille siitä kuinka kohdata maahanmuuttajataustainen lapsi varhaiskasvatuksessa tai mitä asioita täytyy ottaa huomioon, kun maahanmuuttajataustainen lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen. Jatkotutkimusaihe voisi olla myös opas muualta Suomeen muuttaneelle perheelle, mikä annettaisiin perheelle luettavaksi, kun heidän lapsensa aloittaa varhaiskasvatuksen Suomessa.

LÄHTEET

- Ahokas, M. (2014). Ihmisten väliset suhteet. Teoksessa Stormi, A., Lindqvist, E., & Kurko, U. (toim.), *Arjen sosiaalipsykologia*. SanomaPro.
- Ahtiainen, H., Mäki, N., Määttä, S., Saukkonen, P., & Yijälä, A. (2020). Ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten hyvinvointi Helsingissä. <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/ulkomaalaistaustaisten-lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-helsingissa>
- Arvola, O. (2021). *Varhaiskasvatus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuuden ja oppimisen mahdollistajana* [väitöskirja, Turun Yliopisto]. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8468-8>
- Arvola, O., Haanpää, M., Lastikka, A.-L. & Kangas, J. (2025). ”Kaikki lähtee vuorovaikutuksesta”: Varhaiskasvatuksen ammattilaisten kieli-, kulttuuri- ja katsomuspedagoginen osaaminen. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 26(4), 10–32. <https://doi.org/10.54329/akakk.154897>
- Arvola, O., Lastikka, A.-L. & Reunamo, J. (2024). Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset leikkijät yhteisen juonen ääreen. Teoksessa Kyrölämpi, T. & Koivula, M. (toim.), *Leikin lumoa: Käsikirja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen*. Santalahti.
- Arvola, O., Reunamo, J., & Kyttälä, M. (2017). Maahanmuuttajataustaiset lapset varhaiskasvatuksessa: Kasvattajien näkemykset lasten taidoista ja tuen tarpeesta. *Kasvatus*, 48(3), 161–173.
- Damery, S., Slusarczyk, M., di Napoli, E. & Righard, E. (2023). The complex position of migrant children in European legislation and education. Teoksessa Baraldi, C. (toim.), *Exploring the Narratives and Agency of Children with Migrant Backgrounds within Schools: Researching Hybrid Integration*. <https://doi.org/10.4324/9781003341772>
- Desmée, L. & Cebotari, V. (2023). School integration of immigrant children in Belgium. *Children & society*, 37(5), 1462–1483. <https://doi.org/10.1111/chso.12764>
- Eerola-Pennanen, P. (2022a). Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (5., uudistettu painos). PS-kustannus.
- Eerola-Pennanen, P. (2022b). Kulttuurinen monimuotoisuus. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.), *Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (3. korjattu ja laajennettu painos). Vastapaino.
- Eerola-Pennanen, P., Turja, L. & Lipponen, S. (2022). Yhdenvertaisuus ja moninaisuus. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.), *Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia* (3. korjattu ja laajennettu painos). Vastapaino.

- Eskola, J., Lätti, J. & Vastamäki, J. (2018). Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. (5., uudistettu painos). PS-kustannus.
- Foertsch, L., Ballestri, C., Farini, F., Harju, A., Slany, K., Slusarczyk, M., Hautamäki, T., Jousmäki, H & Rohr, M. K. (2023). It takes a village to enable participations and integration: Examining the meaning of social relationships from different perspectives. Teoksessa Baraldi, C. (toim.), *Exploring the Narratives and Agency of Children with Migrant Backgrounds within Schools: Researching Hybrid Integration*.
<https://doi.org/10.4324/9781003341772>
- Haapsalo, T., Kirkkopelto, K. & Repo, L. (2016). *Mun ja sun juttu! Lasten sosiaalisten taitojen vahvistaminen kiusaamisen ehkäisyssä*. Lasten Keskus.
- Halme, K. & Vataja, A. (2011). *Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus*. Tammi.
- Heino, N. (2019). Leikki lapsen kulttuurina. Teoksessa Jantunen, T., Suutarla, S., & Heino, N. (2019). *Leikin taikaa: Miksi leikki on niin tärkeää?* Into.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Gaudeamus.
- Honko, M. & Mustonen, S. (2021). Lisää taitoja ja mahdollisuuksia varhaiskasvatukseen: tavoitteena tasa-arvoisempi ja kielitietoisempi varhaiskasvatus. *Journal of Early Childhood Education Research*, 10(2), 23-44. <https://journal.fi/jecer/article/view/114155>
- Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. (2021). Haastattelut. Teoksessa Vuori, J. (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>
- Jahreie, J. (2022). Towards a renewed understanding of barriers to immigrant parents' involvement in education. *Acta Sociologia*, 66(3), 307–321.
<https://doi.org/10.1177/00016993221110870>
- Jantunen, T., Suutarla, S., & Heino, N. (2019). *Leikin taikaa: Miksi leikki on niin tärkeää?* Into.
- Juhila, K. (2021). Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Haastattelut. Teoksessa Vuori, J. (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Juuti, P. & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Kallio, A. (2021). Litterointi. Teoksessa Vuori, J. (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/>

- Karoly, L. A. & Gonzalez, G. C. (2011). Early care and education for children in immigrant families. *The Future of children*, 21(1), 71–101. <https://eric.ed.gov/?id=EJ920368>
- Kivijärvi, T. (2022). Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (5., uudistettu painos). PS-kustannus.
- Koivula, M. (2024). ”Voit sä tulla leikkii mun kaa?” Sosiaaliset suhteet ja tunteet lasten leikissä. Teoksessa Kyrölämpi, T. & Koivula, M. (toim.), *Leikin lumoa: Käsikirja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen*. Santalahti.
- Malinen, H. (2019). *Anna lapselle ääni: Kieli- ja kulttuuritietoisuuden voima kasvatuksessa*. PS-kustannus.
- Monimuotoiset perheet -verkosto. (2024). *Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa: Opas kasvatusalan ammattilaisille*. <https://www.monimuotoisetperheet.fi/ammattilaisille/opas-varhaiskasvattajille/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2019). *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi: Kipupisteet ja toimenpide-esitykset III*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-613-3>
- Opetushallitus. (2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>
- Opetushallitus. (2023). *Varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa oli toukokuun lopussa vajaat 10 300 ukrainalaista*. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/varhaiskasvatuksessa-ja-koulutuksessa-oli-toukokuun-lopussa-vajaat-10-300>
- Paavola, H. & Talib, M-T. (2010). *Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa*. PS-kustannus.
- Papandreou, M. & Dragouni, K. E. (2022). ”He will see my drawing and we will play blindman’s bluff together”: Overcoming communication barriers in a multicultural kindergarten classroom. *Journal of Early Childhood Education Research*, 11(1), 272–96. <https://journal.fi/jecer/article/view/114019>
- Parry, M., & Salmi, H. (2021). Väestö muuttuu – osaammeko huolehtia maahanmuuttajalasten terveydestä? *Kasvun tuki -aikakauslehti*, 1(1), 28–31. <https://doi-org.libts.seamk.fi/10.61259/kt.126969>
- Singer, E. & de Haan, D. (2011). Fostering a sense of belonging in multicultural childcare settings. Teoksessa Kernan, M. & Singer, E. (toim.), *Peer relationships in early childhood education and care*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203846605>

- Sosiaalialan amk-verkosto. (SOAMK). (20.4.2023). Sosionomi AMK-Tutkinnon kompetenssit. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>
- Strekalova-Hughes, E. & Wang, X. C. (2017). Intercultural Experiential Continuum: A Case Study of Early Childhood Teachers Working with Refugee Children. *Journal of Early Childhood Education Research*, 6(1), 61-88. <https://journal.fi/jecer/article/view/114070>
- Takala, J. T. (2024). *Laadullisen tutkimuksen ABC: Menetelmäopas opinnäytteen tekijälle*. Gaudeamus.
- THL. (2023). *Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus: Käsitteet*. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>
- Tilastokeskus. (2024). *Maahanmuuttojen määrä ennätysuusi Suomessa vuonna 2023*. <https://stat.fi/julkaisu/clmixlq2e5fnt0bw60d4l2t7g>
- Tilastokeskus. (2025a). *Vieraskielisten määrä ylitti 600 000 henkilön rajan vuoden 2024 aikana*. <https://stat.fi/julkaisu/cm1jq8tr20lco07vwvoif9s6j>
- Tilastokeskus. (2025b). *Varhaiskasvatukseen osallistui 80 % lapsista vuonna 2024*. <https://stat.fi/julkaisu/cm0ox84x06hki06um86ddd600>
- Tuomijärvi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/540>
- Vilkkä, H. (2025). *Tutki ja kehitä*. (6., uudistettu painos). Santalahti.
- Wang, Y., Kajamies, A., Hurme, T.-R., Kinon, J. & Palonen, T. (2018). Now it's Your Turn. Preschool Children's Social and Emotional Interaction in Small Groups. *Journal of Early Childhood Education Research*, 7(2), 255-281. <https://journal.fi/jecer/article/view/114095>
- Young, A. S. (2024). Nordic perspectives on linguistic diversity and multilingualism in early childhood education and care: An afterword. *Journal of Early Childhood Education Research*, 13(1), 368-374. <https://doi.org/10.58955/jecer.143012>

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Liite 2. Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Liite 3. Esimerkki analyysistä

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Teemahaastattelurunko, varhaiskasvattajat

1. Taustatiedot

- Ikä
- Sukupuoli
- Koulutustausta
- Työnimike
- Työkokemus varhaiskasvatuksessa

2. Yleiset kysymykset

- Mitä monikielisyys- ja kulttuurisuus mielestäsi tarkoittavat varhaiskasvatuksessa?
- Mitä sinulle tulee mieleen käsitteestä maahanmuuttajataustainen lapsi?

3. Monikielisyys ja -kulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

- Millaisia kokemuksia sinulla on maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa työskentelystä?
- Millaisia näkökulmia sinulla on maahanmuuttajataustaisten lasten määrään varhaiskasvatuksessa?
- Miten monikielisyys ja -kulttuurisuus näkyy arjessa?
- (Esimerkiksi puhutaanko muuta kieltä kuin suomea?)
- Miten kulttuurilliset erot näkyvät lapsissa, esimerkiksi käytöksessä, itsensä ilmaisemisessa tai asioiden tekemisessä eri tavalla?
- Muokkautuuko sinun näkökulmastasi maahanmuuttajataustaisen lapsen identiteetti, kun hän on suomalaisessa varhaiskasvatuksessa? Jos kyllä, niin miten?
- Miten koet olevasi valmis kohtaamaan maahanmuuttajataustaisia lapsia varhaiskasvatuksessa? Minkälaista osaamista se vaatii?
- Millaisia ajatuksia sinulla on liittyen monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen, esimerkiksi koetaanko se rikkautena vai haasteena tai liittyykö siihen ennakkoluuloja?

4. Sosiaaliset suhteet

- Millaisia kaverisuhteet ovat maahanmuuttajataustaisten lasten välillä sekä maahanmuuttajataustaisten ja suomalaisten lasten välillä?
- Millaisia sosiaaliset suhteet varhaiskasvattajien ja maahanmuuttajataustaisten lasten välillä ovat?

- Millaisia vaikutuksia kielellä, kielimuurilla tai kulttuurilla on ollut sosiaalisten suhteiden muodostumiseen ja leikin mahdollistumiseen?
- Millä keinoin lapset kommunikoivat keskenään tai varhaiskasvattajien kanssa, jos yhteistä kieltä ei ole?
- Millaisia onnistumisia tai haasteita maahanmuuttajataustaisilla lapsilla on leikkiin liittymisessä?
- Mitä muuta haluaisit sanoa aiheeseen liittyen?

Teemahaastattelurunko, lapset:

1. Taustatiedot

- Ikä
- Sukupuoli
- Kotikieli
- Puhuuko/ymmärtääkö suomea

2. Monikielisyys ja -kulttuurisuus sekä sosiaaliset suhteet

- Puhutko suomea, kun leikit päiväkodissa?
- Millaista on leikkiä sellaisen lapsen kanssa, joka puhuu samaa kieltä kuin sinä?
- Millaista on leikkiä sellaisen lapsen kanssa, jonka kieli eroaa omasta?
- Millaisia tunteita olet kokenut, kun et ole tullut ymmärretyksi?
- Miten juttelet aikuisten ja lasten kanssa, jos ette puhu samaa kieltä?
- Tehdäänkö päiväkodissa joitain asioita eri tavalla, kuin olet itse tottunut tekemään esimerkiksi kotona? Jos kyllä, niin millaisia asioita?
- Oletko opettanut muille lapsille tai aikuisille uusia leikkejä, pelejä, lauluja tai loruja päiväkodissa? Jos kyllä, niin millaisia?
- Oletko itse oppinut uusia leikkejä, pelejä, lauluja tai loruja päiväkodissa?
- Mikä on sinun lempileikkisi?

Liite 2. Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Näkökulmia maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisista suhteista varhaiskasvatuksessa

Tutkimuksen toteuttaja: Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Tutkija: Saana Suomela, Yhteystiedot:

Ohjaaja: Virpi Nikkola, Yhteystiedot:

Minua _____ on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on kuulla varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja lasten näkökulmia ja kokemuksia monikielisestä ja -kulttuurisesta varhaiskasvatuksesta sekä maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaalisista suhteista varhaiskasvatuksessa.

Olen saanut tutkimustiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen. Olen tietoinen, että tutkija videoi haastattelutilanteen, ja että video tullaan hävittämään asianmukaisesti, kun tutkimus on valmis, eikä videota julkaista julkisesti missään. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen ja minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumuksen, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____, _____

Allekirjoitus:

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Liite 3. Esimerkki analyysistä

Millaisia maahanmuuttajataustaisten lasten sosiaaliset suhteet ovat varhaiskasvatuksessa?

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
H1: - Nää jotka puhuu hyvin suomea et ymmärtävät kyllä toisiaan vaikka on niinku eri kieli siellä taustalla niin kyllä niinku leikkivät	Hyvin suomea puhuvat, eri kielitaustan omaavat lapset, leikkivät keskenään.	Yhteinen kieli, toisen ymmärtäminen	Ymmärtäminen	Yhteisen kielen vaikutus
H2: No jos on sama kieli nii voi olla hyvinki tiivistä ainaki oman kokemuksen mukaan	Samaa kieltä puhuvilla maahanmuuttajataustaisilla lapsilla leikki on tiivistä.	Yhteinen kieli, kielen vaikutus	Yhteinen kieli	
H2: No meilläkään ei ehkä oo justii sattunu niin että ois ollu just oikee joku niinku et olisivat ystävystyneet niinku muute muuta ku saman kielitaustan (omaavat)	Eri kielitaustan omaavat eivät ystävysty niin helposti kuin saman kielitaustan omaavat.	Kielen vaikutus, yhteinen kieli		
H1: On niinku ihan parhaita ystäviäki jo osa (maahanmuuttajataustaiset ja suomalaiset lapset)	Maahanmuuttajataustaiset ja suomalaiset lapset ystävystyvät.	Ystävyyys	Sosiaaliset suhteet	Kielitausta sosiaalisissa suhteissa
H3: I have friends. – I have (lapsen nimi). Is my friend	Maahanmuuttajataustaisella lapsella on ystäviä.	Ystävyyys		
H3: I play with my friends in daycare	Eri kielitaustan omaavalla lapsella on kavereita päiväkodissa.	Eri kielisyys, ystävyyys	Kielitausta	
H2: - Joskus on tosi nopeestikki joku, joka ei oo puhunu suomee yhtää nii päässy mukaa	Joskus lapsi, joka ei puhu suomea, on päässyt leikkeihin mukaan.	Leikin mahdollistuminen	Leikin mahdollistuminen	Mukaanpääsyn vaihtelevuus
H3: It kivaa leikkiä (lapsen kanssa, joka ymmärtää)	Sellaisen lapsen kanssa on kiva leikkiä, joka ymmärtää.	Leikin mahdollistuminen, ymmärtäminen		
H4: Kivaa (leikkiä lapsen kanssa, joka ymmärtää)	Sellaisen lapsen kanssa on kiva leikkiä, joka ymmärtää.	Leikin mahdollistuminen, ymmärtäminen		
H2: -- lapsi sopeutuu hyvinkin nopeesti jos se tausta on vähän niinku ollu suht samanlainen, tai kulttuuri suht samanlainen mikä meillä täällä on. Mutta sitten jos tullaankin jostakin ihan erilaisesta kulttuurista – niin onhan se näkynyt niinku lapsissa, justiin siinä käytöksessä ja siinä sopeutumisessa niin tähän uuteen ympäristöön	Kulttuurillisella taustalla on vaikutusta lapsen sopeutumiseen ja käytökseen.	Sopeutuminen, kulttuurillinen vaikutus	Sopeutumisen erot	

H2: - Joskushan ne (lapsen ja varhaiskasvattajan sos. suhteet) voi olla tosi tiiviit, niinku varsinki siinä alussa varsinki ku niinku koko ajan tulkkaat...	Maahanmuuttajataustaiselle lapselle ja varhaiskasvattajalle voi syntyä varsinkin alussa tiiviit sosiaaliset suhteet.	Varhaiskasvattajan tuki, tiivis suhde	Varhaiskasvattajan tuki	Varhaiskasvattajan tärkeys
H3: And now I have (aikuisen nimi) the teacher (as my friend)	Lapsella on varhaiskasvattaja kaverinaan.	Varhaiskasvattajan tuki		
H2: Meille tuli kerran kesken eskarivuoden yks lapsi ja ei mitää suomenkielentaitoa. – Ku me oltii juteltu niinku etukäteen (että uusi lapsi tulee), nii siinä oli jotenki ihana nähdä kyllä että sitte – ryhmän muut tytöt tavallaan kuskas sitä niinku joka paikkaan	Kun lapsille antaa etukäteen tietoa uudesta lapsesta, he ottavat hänet paremmin osaksi ryhmää.	Varhaiskasvattajan valmius, lapsista lähtevä toiminta	Toiminnan syntymisen haaste	Varhaiskasvattajan merkitys ryhmäytymisessä
H2: Mutta se että se tavallaan olis semmosta lapsista lähtevää että, että ”me kolme mennään (leikkimään)”, niin se vie mun mielestä niinku aikaa	Lapsilähtöinen leikki vie aikaa.	Lapsista lähtevä toiminta		
H2: Ja sitte jos aikuinen pystyy olla mukana niitte kaikkien kuvapakkojen kanssa ja onnistuu siinä niinku tavallaan roolissa olemaan niinku leikissä niin ettei se katkea aina siihen kuvien käyttöön nii sitte se voi olla ihan palkitsevaakin	Jos aikuinen pystyy sujuvoittaa eri kielitaustan omaavien lasten leikkiä kuvien avulla, niin se voi olla palkitsevaa.	Varhaiskasvattajan valmius, kuvatuki	Varhaiskasvattajan valmius	
H1: -- Sitte ku se lapsi rupeaa hakemaan niinku kontaktia muihin ja haluaa niinku leikkikavereita nii sitte aikuinen menee niinku kysymään jotaki et ”no hei leikkisitkö sä ton kaa”	Kun (maahanmuuttajataustainen) lapsi alkaa hakemaan kontaktia ja leikkikavereita, niin aikuinen auttaa leikin aloituksessa.	Varhaiskasvattajan valmius, lapsista lähtevä toiminta		
H2: -- Sosiaalinen osallisuus, että sen mahdollistaminen on tosi pitkäjänteinen työ. – tehdysti voidaan tehdä paljon asioita, mutta se että miten sen saa tapahtumaan niinku luonnostaan tai niinku, että (saa) lapsen niinku luonnolliseksi osaks sitä ryhmää. – Mutta justii se että miten saa sen ryhmän sellaseks, että – seki lapsi on täysin niinku osallinen siitä ja myös niitten lasten omissa kuvioissa osallinen	Sosiaalisen osallisuuden mahdollistaminen vie aikaa. Aikuinen voi auttaa lasten leikkien syntyä, mutta haasteena on saada leikistä lapsilähtöistä ja että saa lapsen osaksi ryhmää.	Sosiaalisen osallisuuden haaste, varhaiskasvattajan valmius		
H2: Just kaikki tämmöset leikkiarvonnat, ne on tuottanu musta aika hyviä onnistumisia, että vaihdellaan vähä leikkikavereita.	Leikkiarvonnat mahdollistavat uusia leikkikavereita.	Varhaiskasvattajan valmius		